Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һээ гарана | № 199 (17322) | 1986 оной августын 29, пятница | Сэн 3 мүн.

Хяагтынхидай, борьёогойхидой болон ноёхонойхидой үүсхэл дэмжэе!

ШАРГАЛ ТАРЯАН АДХАРНА

Алтарма шаргал тараалангай һулахан һэбшээндэ миралзан долгилхыень харахада урматай даа.

— Энэ жэлэймнай август һара эхинһээ эхилжэ, һая болотор хура бороогүй, наратай сэлмэг байжа, ороһото ургамалнуудай тарилга гандан алдаба. Тараамнай урдынхида орходоо эртүүр эдеэшээ. Мүнөө нэгэдэхи отделениингээ хара таряа баалнууд болгон унагаажа байнабди. Түрүүшын гектарнуудай ургаса тараанай тоог дээрэ асарагдажа байна. Ажахымнай тараашад республика дотороо үүсхэл гаргаһан Хяагтын районой ажахынуудай, Зэдын районой Борьёогой совхозой, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, урид абаһан социалис уялгаяа шэнэлээ,— гэжэ Хориин районой Хүлэй совхозой директор В. Я. Кузьмин хэлэнэ.

Тараанай баал болгодоһон унагаагдажа байһан полидо хүрэжэ ерэхэдэмнай, СКД-6 түхэлэй 8 комбайн хүдэлгэгдэжэ байгаа һэн. Үдэр бүхэндэ дунда зэргээр 200 шахуу гектарай тараан баал болгогдон сабшагдана.

— Таряа хадалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, механизаторнууд Василий Новицкий, Георгий Хайдуков, Александр Новицкий гэгшэд бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Халаанай даабари 120—130 процент дүүргэнэ,— гэжэ ажахын тракторно-тараан ажалай бригадые хүтэлбэрилэгшэ Василий Авдеев хэлээд,— эдэнэй габшагай хүдэлмэри тухай үсэгэлдэрэй «Сахилгаан» хуудаһанда бэшэгдэһэн байха гэжэ нэмэбэ.

Хориин районой Хүлэй совхозой механизаторнууд 2450 гектарта ороһото ургамалнуудые тариһан юм. Тэрэнэй 922 гектарта хара тараан, 93 гектарта ешмээн, 680 гектарта обёос, бусадтань шэниисэ таригданхай.

Ажахын энэ бүхы поли дээрэһээ 20.000 центнерһээ бага бэшэ ороһо хуряажа абаха түсэбтэй.

— Ороһото ургамалнуудаймнай ургаса урда жэлнүүдэйхидэ орходоо яһала һайн. Сагаан-Хүнды гэжэ газарта 456 гектарай полидо эршэмтэй технологёор таригдаһан «бурятская-34», «бурятская-79» сортын шэниисэһээмнай гектарай 20 гаран центнер ургаса абтаха гэжэ һанагдана,— гэжэ совхозой ахамад агроном нүхэр Тарасов мэдүүлнэ.— Мүнөө эндэ богони болзорто түргэн эдеэшэдэг «Комета» сортын шэниисын хатаһан баалнуудые суглуулан сохижо байнабди. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 21 центнер ургаса хуряагдана,— гэжэ нэмэбэ.

Баалнуудые суглуулан сохиходоо, комбайнернууд Степан Краснопеев, Василий Новицкий гэгшэд үндэр бүтээсэтэйгээр, эрхим шанартайгаар ажаллана. Үдэр бүриингөө нормые 130—140 процентһээ бага бэшэ дүүргэжэ байнхай.

Талын онгосонуудай гээлтэ хоролтогүйгөөр суглуулжа абаһан алтан шаргал ороһыень ашаанай автомашина-

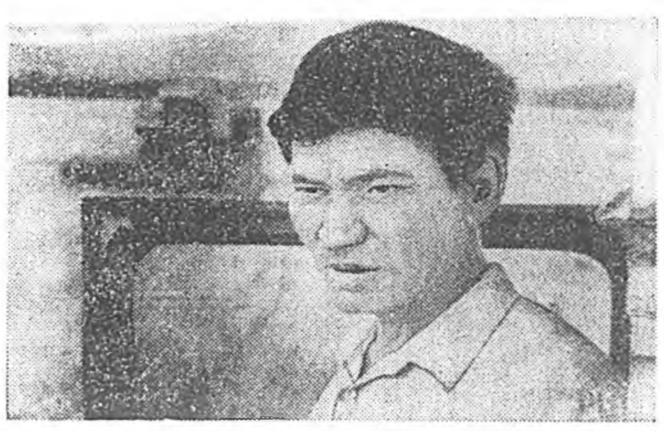

нуудаар Юрий Дунаев, Владимир Болосатов болон бусад тоог тээшэ абаашана.

Шэнэ ургасын дээжэ эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор ажахын отделенинүүдэй тараанай тоогуудта таһалгаряагүй асарагдана. Сагай эрилтэдэ хүрэмөөр түхеэрэгдэһэн тараанайнь тоогууд дээрэ бүхы оньһон техникэнь таряа хуряалгын эхиндэ хүдэлгэжэ туршагдаһан байха юм.

Байгша оной ургаса хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, тараан ажалай продукци гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые дүүргэхэ талаар Хяагтын районой агропромышленна комплексын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, Зэдын районой Ленинэй орденто Борьёогой совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдэй, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхозниггуудай болон мэргэжэлтэдэй үүсхэл дэмжэн, Хүлэй совхозой тракторно-тараан ажалай бригадын гэшүүд таряа хуряалгаяа 14—15 үдэрэй туршада дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор габшагай шангаар ажаллажа байна.

Таряа хуряалгаяа богони болзор соо һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, гүрэндэ шаргал таряа тушааха түсэбөө дүүргэхэ гэһэн хүсэлэнтэй Хүлэй совхозой механизаторнууд мүнөө туха сүлөөгүй. Тэдэнэр намарай паар хахалха хүдэлмэрез агротехническэ эгээл һайн хаһа сагта ябуулжа дүүргэхэ, мүн октябрь һарын эсэс болотор ерэхэ жэлэйнгээ үрэһэ хүрэнгэ бүхыдэнь сэбэрлэжэ, илгажа хааха эрмэлзэлтэйгээр шударгыгаар ажаллана.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1 Түрүү комбайнер Георгий Хайдуков. 2. Александр (зүүн гарһаа), Василий Новицкий гэгшэд совхозой директор Василий Яковлевич Кузьминтай хөөрэлдэжэ байна.

А. ЦЫДЕНОВЭЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРНҮҮДҺЭЭ

Арбан хоёрдохи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй ороһото ургамалнуудайнгаа ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр, тон богони болзорто сүм хуряажа абахын түлөө Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын совхозой тараашад ехэхэн оролдолго гаргана. Район дотороо шэнэ үүсхэл гаргаһан хүршэ «Родина» колхозой механизаторнуудай уряае дэмжэһэн Суулгын, Гашайн отделенинүүдэй механизаторнууд түрүүлэн хара тараанайнгаа ургаса хадажа захалаа юм. Дүршэлтэй комбайнернууд Владимир Мальцев, Александр Багаев, Владимир Перевалов гэгшэд түрүүшын үдэрһөө агрегадуудаа һаадгүй хүдэлгэнэ. Валерий Александрович Константиновай хүтэлбэрилдэг тракторно-тараан ажалай дүрбэдэхи бригадын комбайнернууд 300 шахуу гектарай хара таряа хадажа, шэнэ ургасынгаа дээжэ тараанайнгаа тоог дээрэ эльгээбэ.

Гашайн отделениин бригадада комбайнернууд Анатолий Максимов, Владимир Букреев гэгшэд социалис мүрысөөндэ онсо эрхимлэнэ. Эндэ 200 гаран гектарай ургаса сабшагдажа, баал болгогдоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой хоёр отделениин механизаторнууд тарягаа гээлтэ хоролтогүйгөөр, түргэнөөр хуряажа абахын түлөө бүхы арга шадабаряа элсүүлэн ажаллана.

В. ДОРЖИЕВ.

ЗЭРГЭ ЯБУУЛАГДАНА

Хабартаа тарилгынгаа бүхы хүдэлмэриие саг болзортонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, ороһото ургамалнуудайнгаа тарилгые һайнаар харууһалһанайнгаа ашаар тогтууритай баян ургаса ургуулһан Баргажанай районой Бодоной совхозой механизаторнууд мүнөө туха сүлөөгүй. Һүүлэй мэдээгээр, эндэ дүрбэн комбайн хатаһан баалнуудые суглуулжа сохино. Тиихэдэ табан экипаж таряа сабшажа, баал болгон унагаана. Богонихон болзор соо эндэ 600 шахуу гектарай ороһото ургамалнууд гэхэ гү, али 220 гектарай обёос, 350 гаран гектарай шэниисэ сабшагдаад байна.

Совхозой механизаторнууд наратай сэлмэг һүүлэй үдэрнүүдтэ унагаадаһан 110 гектарай баалнуудые суглуулжа, бүхыдөө 1646 центнер таряа сохижо абаа. Таряа хуряалгада үнинэй механизатор Яков Доржиевич Батуев үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана.

Дурсагдагша ажахыда таряа хуряалгын хажуугаар силос, сенаж дараха хүдэлмэри зэргэ ябуулагдана. Һаяын мэдээгээр, эндэ 1800 тонно сенаж, 2000 тонно силос траншейнүүдтэ дарагдажа хушагдаа.

М. ОЧИРОВ,
манай штатнабэшэ корр.
Баргажанай район.

ТАЛЫН ОНГОСОНУУД ТАМАРНА

Ороһо тараанай болон бусад ургамалнуудай ургасые богони болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряаха, газар тараалангай продукци гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ тушаа дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абажа, Хяагтын районой ажахынууд республика соогоо мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаһан байна.

Хүдэриин совхозой долоон комбайн шэниисын тараанай ургасые сабшажа, үглөөнһөө үдэшэ орой болотор сагаан тооһо татуулан ябана. Талын эдэ онгосонуудые дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд жолоодоно. Тусхайлан нэрлэбэл, Доржи Бадмаев, Владимир Очиров, Владимир Тайшихин, Станислав Протасов гэгшэд болоно. Ажахыда бүхыдөө 2030 гектарай тараан хадагдаха, хуряагдаха байна. Энээниие совхозойхид хүдэлмэриин 15 үдэр соо хуряажа абахаар харааланхай.

Ахамад агроном Василий Иванович Фомицкий ингэжэ хөөрэнэ:

— Тараалангай гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 13 центнер таряа түсэбэй ёһоор абаха ёһотойбди. Харин мүнөө хаража үзэхэдэмнай гектарай — 15, зарим газарһаань 20-ёод центнер ороһон гарахаар хараалагдана. Бүхы дээрэнь 34,5 мянган центнер һайн шанартай таряа хуряажа абаха зэргэтэйбди. Совхоз соогоо таряа хатаадаг, һайн оньһон түхеэрэлгэнүүдтэй тоогтойбди. Һайн бэлэдхэлтэй таряа хадагалдаг складуудшье бии. Бидэ таряа хуряалгада бэлэнбди! — гэжэ Василий Иванович үгэеэ дүүргээ һэн.

Ф. МАНЖИХАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ҮҮСХЭЛШЭДЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

1986 оной ургаса хуряалгын бэлэдхэлдэ зорюулагдаһан семинар-зүблөөн Чисаанын совхоздо үнгэргэгдэбэ. Энэ хэмжээ ябуулгада районой ажахынуудай тракторно-тараан ажалай бригадануудай бригадирнууд, бүхы агрономууд, ахамад инженернүүд, хүтэлбэрилэгшэд, парткомуудай секретарьнар, зарим комбайнернууд хабаадаһан байна.

Энэ семинар-зүблөөндэ хабаадагшад Хэжэнгын сорт-участогай хүдэлмэритэй танилсаба. Участогай начальник Н. П. Одарюк обёос, кукуруза болон шэниисын шэнэ сортнуудые туршажа байһан тухай, тэдэнние сэвооборото түргэн нэмэн нэбтэрүүлхэ шухала байһан тухай сугларагшадта дурадхаһан байна. Тэрэнэй һүүлээр ажахын механизаторнуудай энэ жэлэй ургаса хуряалгада, ороһо сэбэрлэлгэ, хатаалгада хамаг техникээ, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ һайнаар бэлдэһыень һонирхон хараа.

Ургаса хуряалгын бүхы хүдэлмэриие эмхитэйгээр, түргөөр, гээлтэдэ оруулангүй ябуулха, гүрэндэ ороһо тушаалгые амжалтатайгаар дүүргэхэ тухай асуудалаар районой агропромышленна нэгэдэлэй ахамад агроном Ц. Б. Данзанов элидхэл хэһэн байна.

Байгша оной ургаса хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, тараан ажалай продукци гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые дүүргэхэ талаар Хяагтын районой агропромышленна комплексын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, Зэдын районой Ленинэй орденто Борьёогой совхозой хүдэлмэришэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхозниггуудай болон мэргэжэлтэдэй абаһан социалис уялгануудтай, тэдэнэй хандалга бэшэгүүдтэй танилсаад байхадаа, Хэжэнгын совхозой механизаторнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд таряа хуряалгые эрхим шанартайгаар хүдэлмэриин 12 үдэрэй туршада дүүргэхэбди, тиихэдэ Чисаанын совхозойхид ороһоной эгээл ехэ ургаса хуряахабди гэһэн социалис уялгануудые абаа.

Эдэ үүсхэлнүүдые КПСС-эй райком болон райсоведэй гүйсэдком хүндэтэйгөөр һайшааха зуураа, хэжэнгынхидэй ба чисаанынхидай уряае дэмжэхыень, ургаса хуряалгын, ороһо тушаалгын үедэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень совхозуудай дирекцинүүдые, партийна, профсоюзай болон ВЛКСМ-эй комитедүүдые уялгалһан тогтоол абаһан байна.

А. ЧИМИТОВ,
«Хэжэнгын гол» газетын редакциин хүдөө ажахын таһагые даагша.

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

Хабартаа шэниисээ эршэмтэй технологёор тариһан Прибайкалиин районой «Ильинкинский» совхозой тараашад урмашамаар баян ургаса ургуулаа. Тиин тус ажахын Юговэй отделениин механизаторнууд хамаһаа урид горох, ешмээнэй ургаса хуряажа захалһан байна. Комбайнуудаа һайнаар бэлдэһэн эндэхи тараашад богонихон болзор соо горох, ешмээнээ хуряажа дүүргээд, мүнөө шэниисээ сабшажа, баал болгон унагаана. Һүүлэй мэдээгээр, эндэ түрүүшын 1000 центнер ороһон тараанай тоог дээрэ абаашагдаа.

Үдэр, хоногуудай үнгэрхэ бүри ороһото ургамалнууд эдеэшэжэ, совхозой бусад отделенинүүдэй механизаторнууд хуряалгынгаа хүдэлмэриие улам үргэнөөр ябуулжа захалба. Тобшолбол, эндэхи тараашад республика дотороо үүсхэл гаргагшадай уряае һайшаан дэмжэжэ, бодото ажалаараа харюусахаар эрмэлзэнхэй ажаллана.

Д. ДАГБАЕВ.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

Тараашадай тэмсэл эршэдэг лэ!

Зундаа һараһаа үлүү саг соо хура бороогүй, ган гасуур байжа, ажахынуудай тариһан ороһото ургамалнууд үндэрөөр ургажа үрдингүй хоолослоод, эдеэшэжэ захалаа. Тиин мүнөө республикымнай ажахынуудта таряа хуряалгын хүдэлмэри урдынхиһаа арба гаран хоногоор урид эхилжэ, силос, сенаж дараха, тэжээл бэлэдхэхэ хаһатай зэргэшэбэ. Ургаса хуряалгадаа эртээнһээ һайнаар бэлдэһэн колхоз, совхозуудай тараашад, механизаторнууд урда мэтэ энэ хаһаяа эмхитэй һайнаар үнгэргэнэ.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин согсолһон тоо, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, таряа баал болгон сабшажа унагааха хүдэлмэри Баргажанай, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй районуудай ажахынуудта үргэнөөр ябуулагдана. Тиихэдэ бусад районуудта энэ хаһань түлэг эхилэнхэй.

Болзорһоо урид шарлажа эдеэшэһэн тарягаа сабшаад, үни удаан хэбтүүлэнгүй сүм суглуулжа сохихо гээшэ мүнөө шухала. Юуб гэхэдэ, удаан саг соо баал зандаа хэбтэһэн тараанай хоолосууд айража, ороһониинь горитойхоноор гээлтэ хоролтодо ородог ха юм.

Хабарһаа хойшо оролдожо ургуулһан тарягаа һайн шанартайгаар, тон богони болзорто хуряажа абахын тула тэмсэл ябуулдаг Тарбагатайн, Загарайн, Бэшүүрэй районой тараашад энэ удаашье урагшатай. Тиин гэһээ Ярууны, Ивалгын, Түнхэнэй, Хэжэнгын районуудай ажахынууд унагаагдажа хатаһан баалнуудаа суглуулжа сохихо хүдэлмэрез һайнаар эмхидхээгүй байһаар. Эдэ районуудай колхоз, совхозуудта сабшагдаһан тарааниинь саг болзортоо суглуулагдангүй, һүүлэй үдэрнүүдтэ ороһон хура бороодо дахяад норошоо гээшэ. Таряа хуряалгын эхин дээрэ иимэ дутагдал дабтагдажа байбал, саашадаа бүришье бэрхэтэй байдалда орожо магадгүйл.

Энэ жэлдэ тараанай ургаса гэмгүй гэжэ тэмдэглэлтэй. Республика доторнай гектарай дунда зэргээр 12 центнер ороһон абтана. Тиихэдэ ороһото ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулдаг болоһон Баргажанай райондо гектарай 15,8 центнер тараан хуряагдана. Мүн Кабанскын тараашад гектарай 14,3. Ивалгын, Бэшүүрэй, Прибайкалиин районуудта гектарай дунда зэргээр 13,3—13,9 центнер ороһон суглуулагдана.

Даб дээрэхи мэдээгээр, Ярууны, Хориин райондо тараанай ургаса бирагүй гэхэ гү, али гектарай 4,8—5,5 центнер ороһон хуряагдана.

Намарай паар хахалжа бэлдэхэ хүдэлмэри ажахы бүхэндэ ябуулагдана. Зарим түрүү колхоз, совхозуудай механизаторнууд эртүүр хуряагдажа сүлөөрһэн полинуудаа элдүүрилжэ, намарай паар хахалха даабаряа урагшатайгаар бэелүүлжэ байна. Тиин гэһээ республикымнай олохон районууд таряа хуряалгамнай үшөө жэгдэ эхилээгүй гэһэн шалтагаар намарай паар хахалха хүдэлмэрез мүнөө хүрэтэрөө эхилээгүй байһаниинь гэмшэлтэй. Мүнөө намарай паар хахалжа үрдеэгүй һаа, таарамжатай сагаа алдахань бшуу.

Республикымнай районуудай ажахынуудта хартаабха малтаха хүдэлмэри һаял эхилжэ байна. Жэшээлбэл, Кабанскын райондо 53 гектарай, Мухар-Шэбэрэй райондо 34 гектарай ургаса абтаа. Бүхыдөө республика дотор 97 гектарай хартаабха малтагдаа.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, Кабанскын районой хартаабхашад гектарай 68,8 центнер. Бэшүүрэй райондо гектар бүриһөө 60 центнер ургаса хуряагдаа.

Мүнөө үедэ республикымнай ажахынуудта овощ, олон жэлэй ногооной үрэһэ суглуулха хүдэлмэри эхилхэнь. Тобшолбол, ургаса хуряаха, намарай паар хахалха хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ үргэдэжэ захалхань. Тиимэһээ республика дотороо үүсхэл гаргаһан Хяагтын, Зэдын, Сэлэнгын механизаторнуудай уряае һайшаан дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан бусад районуудай тараашад ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр абахын түлөө мүрысэн ажаллана.

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДТА ОРООҺО ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1986 оной августын 25-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Районууд	Ороһото ургамалнууд: сабшагдаһаниинь	Ороһото ургамалнууд: сохигдоһониинь	Намарай паар
Баргажанай	46	39	6
Бэшүүрэй	25	52	6
Зэдын	40	37	9
Ярууны	8	7	11
Загарайн	21	57	1
Захааминай	17	18	26
Ивалгын	29	15	7
Кабанскын	36	38	30
Хэжэнгын	16	17	6
Хурамхаанай	19	45	—
Хяагтын	24	24	1
Мухар-Шэбэрэй	41	32	17
Прибайкалиин	27	25	27
Сэлэнгын	16	27	—
Тарбагатайн	13	59	28
Түнхэнэй	1	—	9
Хориин	35	15	8
Республика бүхыдөө	26	34	13

...Н ҺАЙХАНАЙ ...ДИТЭ ХҮСЭН

...хүмүүжэлтэй, дэлгэр баян оюун сэдьхэл бодол... общество байгуулха, тэрэ һайхан ерээдүйн ...үүха юм гээд бидэнэр мэдэдэгбди. Зүгөөр ...юрэл бии болошохо бэшэ, харин манай бодо... үдэрһөө үдэртэ, агшан зуурашье зогсоогдон... байдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ашаг ...ехэтэй байхадань тиимэ хүн бүрилдэхэ юм.

...һайн мэргэжэл шадабаритай ажалшан бай... политическэ, үзэл сурталай талаһаа болбосорол ...ционалист, патриот, атеист, коллективист, һайн ...зүрхэ сэдьхэлээрээ ойлгодог, мэдэрдэг, энээн... абадаг хүн байха ёһотой. Энээн тухай пар... шэнэ найруулга соо тодо һоноор бэшэг...

...ние, оюун сэдьхэлэй баялиг боломоор бүхы ...абаха, болбосоруулха мэдэрэл хүнүүдтэ хү... манай обществодо баяншье, аша үрэ ехэ... хэрэгсэлнүүд бии юм. Эдэ бүгэдые ...ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ хэрэгтэй. ...горкомууд, райкомууд, партийна эхин ор... профсоюзай, комсомолой, совет, ажахын орга... боломжонуудаа нэгэдүүлжэ, энэ талаар ажал ...хилхэ ёһотой ааб даа.

...дон болон байшангууд, клубууд болон улаан ...зейнүүд болон выставкын залнууд, спортивна ...дионууд болон талмайнууд, театрнууд болон ...литературын болон искусствын бүхы дээжэ ...шон байгаали болон манай ажабайдал хүнэй ...мэдэрэл хүмүүжүүлхэ онол арганууд, гулам... болоно.

...хүдэлмэридэ ушарһан дутуу дундануудай хой... хүндэ, заримдаа заһагдашагүй байдаг гэжэ ...тартаха ёһогүйбди. Энэ талаар хэдэн лэ жэшээ... Мүнөө сагай залуушуулай зариманай баруун ...нэй тон муу, доогуур хэмжээнэй зүйлнүүдээр ...байһаниинь голхорол түрүүлдэг. Эдэнэрэй мүнөө ...классическа литератураар, уран зурагаар балай ...байһан ушар баһал нэгэ үндэһэтэй. Бага яба... һайн һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар ...гаргадаһан, энэ хэрэг хайша хэрэгээр ябуулагда... ...уу.

...хэрэггүйгөөр модо гэмтээхэ, ойр зуура соо ...хын тулада шухаг болоһон сэсэг таһалха, ...гашуудаһан фильмын геройе хараад, энеэжэ ...оршоной шэмэг, манай «бишыхан дүүнэр» гээд ...шүлэгшэн С. Есенинэй нэрлэһэн ан амитадые ...зодаха, зоборхо, хараадхихадал сэльхэлэй эгээл ...ниие хүдэлгөөдхимэ һайхан зурагай урдуур һа... гараха, Чайковскиин, Бетховеной, Григэй, ...цартын, Бородинай хүгжэмэй зэдэлжэ байхада, ...гоо абяагүй болгохо болон бусад гажа буруу ...һайн һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар ...дутуу дунданууднаа уламжалан һүжэрһэн, «сэдь... бололгые һүүлдэнь заһаха гээшэ угаа хүндэ.

...«һайн һайхан» гэһэн ойлгосые «Эхэ орон» гэһэн ...гэн шэнгеэр һанадаг гээшэбди. Иимэл байха ...гэхэдэ, һайн һайхан гансал энэ орондо, энэ ...тай байжа, тэрэнэй гүн бодолые, абари зангые, ...тодорхойлхоһоо гадна арадуудай бэе бэеэ ...онь сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай байдаг. Ихэ... һайхан» гээшые «түрэлхи хэлэнтэй» тон адлихан ...бодолой иимэрхүү үлхөө татахадамнай, һайн һай... ехэтэ хүсэн, хүнэй болбосоролдо үзүүлдэг нүлөө... гдана.

...айкальск хотодо бии болгогдоһон уран зурагай ...шёхондо баригдаһан спортивна залтай Соёлой ...дэлмэрхшэн Е. С. Божедомовой квартирын хана... таһагууд дээрэхи хэдэн мянган боти ном. ...районой Зүй-Һүтэйн хүдөөгэй библиотекарь Е. Ж. ...нютаг нугынгаа зон тухай суглуулһан матери... ...үүрэй районой Шэбэртын соёлой-спортивна ком... болгогдоһон эдир байгаалида дуратайшуулай ...нэй районой түб Хэрэн тосхондо нээгдэһэн ...уран һайханай музей, Улаан-Үдэдэ хэдэн жэлэй ...амжалтатайгаар хүдэлжэ байһан байгаалиин му... ...агромясопром» нэгэдэлэй Соёлой ордоной дэр... ...дэг «Багульник» гэжэ ансамбль, урданай буряад ...ратайшуулай эмхидхэһэн «Маггаал» гэжэ ан... ...жэнгын эрадай «Ургы» гэжэ хоор, аяар хоёрын ...да 50 жэлэй хугасаа соо амжалтатайгаар хүдэлдэг ...арадай театр, ганса Буряад оронойнгоо бэшэ, ха... ...эй, бүхы дэлхэйн арадуудай уран зурагтай зонхие ...дэг Улаан-Үдын выставкын зал, үндэр шадабари... ...шэдые, артистнарые угтан абажа, ажалшадтаяа ...дэг театрнууд — эдэ бүгэдэ һайн һайханда дура... хүмүүжүүлхэ талаар абтаһан хэмжээнүүдэй бодото ...болоно.

...ын XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо хүмүүжүүл... ...лмэри ябуулхадаа, хүн бүхэндэ хүрэхэ залан шууд ...табигдана. Тиимэһээ манда бии байгаа арга болом... ...иимэ шэглэлтэйгээр улам дүүрэнээр хэрэглэхэ ...табигдана гээшэ. Партийна организацинууд энэ ...нэрэмжэтэй, бодото хэмжээнүүдые абажа, оорынгоо ...гые үргэдхэхэ, баяжуулха, онол аргануудаа хүр... ...наркжуулха уялгатай.

...районой Петропавловкын, Северобайкальскын, Сэ... ...районой Зүй-Һүтэйн, Бэшүүрэй районой Шэбэртын ...бусад соёлой-спортивна комплекснуудта ажалшадай ...дэлэй баялигые улам арьбадхаха талаар амжалта... ...лмэри ябуулагдана.

...хэдэ, Зүй-Һүтэйдэ фото-хэрэгэй, гар урлалай ...ын кружогуудта ябагшад түрэл байгаалиингаа, тон ...хэрэгсэлээр хэгдэһэн зүйлнүүдэй гоё һайханиие ...сэгнэжэ, өөһэдынгоо зохёохы хүдэлмэринүүд соо ...харуулжа һурана. Шэбэртэдэ «Хозяюшка» гэжэ ...бадаг эхэнэрнүүд ошожо байһан жэлнүүдэй «ашаан... ...гадангүй, бэеэ үргөөд, һайнаар абаад, хододоо за... ...балгын нюусануудтай танилсахадаа, һайн һайханиие ...шадабаритай болоно.

...сагаа дотоодынгоо баялиг арьбадхалгада зорюул... ...хүн бүхэниие идхаха, иимэ шадабари тэдээндэ олго... ...мүнөө тон шухала. Архи уужа гү, али хубидаа ямар ...баяжаха тухай бодожо ябаха бэшэ, харин һайн һай... ...сёоргүй абдарһаа оюун сэдьхэлээ баян болгоходонь ...гээшэ кангин зорилго мүн. Энэ зорилгоёо дүүргээ ...най партиин абаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэг ...өөрөө хурдадхагдаха хараатай.

...иимэ ошо гал ехэтэй, эршэ зоригтой олон янзын хэрэ... — мэдээсэл һонинние тунхаглалгада, нэбтэрүүлгэдэ, ...уран зохёохы ба уран һайханай эдэбхи хэшээлдэ, ...болон театрнуудай, библиотекэнүүд болон музей... — үзэл сурталай-политическэ... хүмүүжүүлгын бүхы ...нүүдай хүдэлмэридэ зогсолто гү, али удааралга орой... тэсэшэгүй байна»,— гээд партиин XXVII съезд дээ... Михаил Сергеевич Горбачевой хэһэн Политическэ элидхэл ...тэмдэглэгдэһэн байна ха юм.

...ССР-эй ВЕРХОВНО СҮҮДТЭ

...ССР-эй Верховно Сүүдэй ...ниин заседани боложо, ...ССР-эй хлопок сэбэр... промышленностиин ур... министр В. Усманов, тэ... хэдэн орлогшонор бо... ...балбариин бусад зарим ...гата хүдэлмэрилэг... ...тушаа ССР Союзай Про... ...рын мүрдэлгэ хэһэн ...хэрэгые гүрэнэй зэ... ...болон үмэглэлгын тү... ...дэй хабаадалгатай... ...хаража үзэбэ.

...анов албан тушаалаа хэ... ...жэ, хэдэн жэлэй турша... ...погой утаһые үлүү ехээр ... бэшүүлээд, хулгай... ...дые далдалан нюуһан, ехэ эдилгэ абаһан байгаа гэжэ элирүүлэгдээ. Иимэ гэмтэ ябуулгаһаа уламжалан, тэдэнэр хэдэн зуугаад мянган түхэригэй мүнгэ, үнэтэ шухаг зүйлнүүдые, бусад зөөри зөөшэ абажа, баяжаһан байна. Министерствын бусадшье тушаалтад дачануудые барюулха, эдилгэ абаха гэхэ мэтын ехэ гэмтэ ябуулга хээ.

Усманов толгойн саазада хүртөө, тэрэнэй худал хуурмагаар олоһон мүнгэ зөөринь гүрэндэ абтаа. Сүүдлүүлһэн бусадшье хүнүүд уголовно шанга хэһээлтэ абаһан, зөөри зөөшэнь гүрэндэ оруулагдаһан байна.

Владимир Лу...

...АЗАР...

Улаан-Үдын ... торин таһаг...

Улаан-Үдэ... 19.15—... соёл гэгээрэл... ...шэдэй «Түхэрэ... — Түрүү дүй... кино-мэдээсэл... ...нуудай комму... «бурятстрой»... базын жолоо... В. М. Шабанов... 20.45—Уласхоор... ...эл (буряадаар)... — «Амгалан... ...вл!». 21.15—... ...астика. 21.45—... ...уунууд». 22.0... —«Городские... ...айханай филь...

Редактор...
...Б. ЦЫРЕН...

...фия Государ...
...кой АССР...
...афии и книж...
...л. Ленина 3...
...екс 04609...

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ҮБҺЭШЭДЭЙМНАЙ ЕХЭ ОРОЛДОЛГЫН АШААР

(ТЭЖЭЭЛ БЭЛДХЭЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ)

Хурамхаанай районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжон, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай партиин Центральна Комитедэй Хандалгые халуунаар дэмжэжэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын тула али бүхы аргаараа оролдожо байнхай. Игэжэ районоймнай хүдөөгэй ажалшад һү гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэб 116 процент, мяха—105 процент дүүргэжэ, республикын районуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлээ бэлэй. Тиихэдэ энэ жэлэй зургаан һарын туршада район доторнай мяха абалга нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 69 процентээр, һү—16 процентээр дээшэлһэн байна. Гадна ажахынуудта үхэрэй, хонидой, адуунай тоо толгой нилээд олошороо.

Манай районой ажахынууд 15000 үхэртэй, 110 мянган хонидтой, 2000 толгой адуун һүрэгтэй юм. Үнгэрһэн үбэлдөө ниитымнай адууһа мал муу бэшээр ондо орожо, гарзалалга урдахи жэлнүүдэйхидэ орходоо һураггүй үсөөн болоо. Тиихэдэ бидэ үнгэрһэн жэлдэ урзанданайхида орходоо, үнеэн бүриһөө 128 килограмм һү ехээр һаажа шадаабди.

Эдэ бүхы адууһа малаа һайнаар харууһалха, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые улам дээшэлүүлхэ гэһэн шухала зорилго манай үмэнэ табигдана гээшэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, адууһа малай тоо толгойе олошоруулхын, гарзада оруулхагүйн, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула бидэ түбхын түрүүндэ тэжээлэй бата найдамтай үндэһэ һуури байгуулха уялгатайбди. Тобшолон хэлэхэдэ, эгээ мүнөө тэжээл бэлдхэлгын асуудал шухалын шухала хэрэг болоно.

Энэ жэлдэ район дотор 230 мянган центнер үбһэн, 770 мянган центнер сенаж, 430 мянган центнер силос, 20 мянган центнер витаминтай ногооной гурил бэлдхэгдэхээр хараалагдаһан юм. Һүүлшын мэдээгээр ажахынуудтамнай 250 мянган центнер үбһэн һүрилэгдөөд, 20 мянган центнер витаминтай ногооной гурил татагдаад, 280 мянган центнер силос, 5 мянган центнер сенаж дарагдаад байна. Энэ зундаа бороо багаар орожо, силос болгогдохо кукурузын, наран сэсэгэй ба бэшэшье ургамалнуудай ургаса муу.

Манай үбһэшэд энэ жэлдэ хайшан гэжэ ажаллахадаа, имэ ехэ үбһэ абаба гээшэб?

Тэжээл бэлдхэхэ талаар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Энэ асуудал нэн түрүүн КПСС-эй райкомой бюро дээрэ, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдком дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй. Игэжэ тэжээл бэлдхэлгын эхилхэһээ урид ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна болон комсомолой организацинуудай секретарьнар, ахамад мэргэжэлтэд тэжээл бэлдхэлгэдэ хэр бэлдэжэ байһан тухай партиин райкомдо мэдээсэдэг байгаа. Ажахы бүхэндэ суглаанууд үнгэрэгдэһэн, үбһэ хуряалгада хабаатай эмхидхэлэй асуудалнууд шиидхэгдэһэн юм.

Энэ жэлдэ бидэ үбһэ хуряалгаа үнгэрһэн жэлнүүдэйхиһээ 15—20 хоногоор урид эхилээ һэмди. Район дотор үбһэ хуряалгада 1400 хүн хабаадажа, 120 звено эмхидхэгдэбэ. Тэрэнэй 35-ниинь комсомол-залуушуулай коллектив гэһэн нэрэтэй болоо. Ажахынуудта гүйсэд оньһожоруулагдаһан 23 звено хүдэлжэ гараа.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ 250 коммунистнууд, 570 комсомолшууд элсүүлэгдэһэн юм. Тиигэжэ 18 звено дээрэ партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүдые бии болгохо арга олдоо бэлэй.

КПСС-эй райком, ажахынуудай партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинууд тэжээл бэлдхэгшэдэй дунда социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ асуудалда горитой анхарал хандуулаа. Үбһэшэдэй звено бүхэндэ агитаторнууд табигдаһан, политинформаторнууд, лекторнууд үбһэшэдэй дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг һэн.

Үбһэ хуряалгын үеэр КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Алас-Дурна зүгөөр ябажа ерэһэн байна. Манай үбһэшэд нүхэр М. С. Горбачевой тэндэ хэлэһэн үгэнүүдээр ехэ һонирхожо, энэ талаар лекторнууд болон агитаторнуудһаа элдэб олон асуудалнуудые һуража абадаг һэн. Хурдадхалгын, шэнэдхэн хубилгалгын асуудалнуудай тэдэнэй анхарал ехээр татадаг болоһониинь мэдээжэ. Энэ хэрэгые хүн бүхэн өөрһөө эхилхэ ёһотой гэжэ нүхэр М. С. Горбачев заагаан байна бшуу. Тиигэбэл урдаа табигдаһан зорилгоёо бэелүүлжэ, шадаха, шэнэдхэн хубилгалгын асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ болоно. Энэ асуудал манай ажабайдалтай, ажалтай нягта холбоотой гэжэ мэдэнэбди.

Үбһэ хуряалгын үедэ районой зарим ажахынуудта тэжээл түргэнөөр бэлдхэхэ шэнэ арга хэрэглэгдэһэн байна. Игэжэ зарим звенонуудта үбһэ монсогойлон суглуулха рулонно пресс ашаглагдаа юм. Район соо имэ 16 пресс бии. Булта һайнаар хүдэлгэгдөө гэжэ хэлэлтэй. Механизаторнууд имэ техникые түргэн шууд шудалжа шадаа. Тэрэнэй ашаар үсөөн хүнүүдтэйгээр хоёр дахин ехэ үбһэн бэлдхэгдээ бшуу.

Үбһэ хуряалгын звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Хурамхаанай совхозһоо И. Н. Зверьковой, В. Н. Кожевинэй, Р. Л. Лоншаковой, Һахалиин совхозһоо И. Г. Толстихинай оньһожоруулагдамал звенонуудай гэшүүд түрүүлэнхэй. Игэжэ районой ажахынуудта эмхидхэгдэһэн бүхы звенонуудай зууниинь түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргээд байна.

Энэ жэлдэ тэжээлэй шанарта ехэ анхарал хандуулагдаһан юм. Колхоз болон совхозуудта үбһэ хуряалгын эхилэмсээр тэжээлэй шанар тодорхойлжо байха тусхай экспресс-лабораторинууд хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Тэдэнэй ашаар һүри бүхэнэй шанарые элирхэйлхэ арга олгогдоо һэн. Үнэхөөрөөшье, үбһэшэднай энэ жэлдэ һайн шанартай үбһэ бэлдхээ. Эдэ экспресс-лабораторинуудта шэнжэлэгдэһэн 142 мянган центнер үбһэнэй 93 процентнь нэгэдэхи классай сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Татагдаһан бүхы витаминтай ногооной гурилай 85 процентнь баһал нэгэдэхи классаар абтаа.

Үбһэшэдэй июль һарын салин хүлһэн яһала һайн һэн. Жэшээлхэдэ, үбһэшэд июлиин 1-һээ 15 болотор бэлдхэгдэһэн нэгэ центнер һайн шанартай үбһэнэй түлөө хоёр дахин ехэ, харин июлиин 15-һаа августын 1 болотор 1,5 дахин үлүү ехэ түлбэри абаха байгаа. Энэмнай үбһэшэдтэ яһалал ехэ материальна урмашуулга болоо. Игэжэ июль һара соо ногооной шэмэ шүүһэеэ алдаагүй, тэжээлэй элдэб бодосуудаар баян байхада ехэ үбһэн һүрилэгдөө гэхэдэ алдуу болохогүй.

Саг болзор соонь һайн шанартай үбһэ бэлдхэхын тула зарим ажахынуудта СКД-5 түхэлэй комбайнуудта ЭНРБ-4,2 маркын жаткануудые һуулгажа, ногоо сабшаһан байха юм. Олон ажахынуудта үбһэ багсалха «Киргизстан» түхэлэй пресс хүдэлгэгдэһэн юм.

Үбһэшэдэй звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн тухай үшөө нэгэ хэдэн үгэ хэлэмээр. Район доторнай үбһэшэдэй дунда эмхидхэгдэһэн мүрысөөнэй дүн хоёр ондоо янзын гуримаар согсологдодог байгаа. Жэшээлхэдэ, ажахынуудта үбһэ хуряалгын звенонуудай социалис мүрысөөнэй дүнгүүд долоон хоног соо нэгэ дахин, харин районойхи хоёр долоон хоног соо нэгэ дахин согсологдодог байгаа. Комсомол-залуушуулай звенонуудай хүдэлмэриин дүнгүүд амяаран гаргагдагша бэлэй. Ажахынууд хоорондын социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор даабаряа дүүргэһэн бүхы ажахынууд социалис мүрысөөндэ илаһанда тоологдожо, колхозой түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнууд, ажахынуудай партийна организацинуудай секретарьнар, профсоюзай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, ахамад агрономууд болон инженернүүд мүнгэн шанда хүртэдэг байгаа. Тиихэдэ мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан звенонуудта КПСС-эй райкомой болон райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан вымпел, мүнгэн шан барюулагдадаг, илажа гараһан звеногой гэшүүдэй нэрэ хүндэдэ Ажалай Алдар солын Улаан туг үргэгдэдэг һэн. Үбһэ хуряалгын звенонуудай недели соо хэһэн ажалайнь дүнгүүд районой газетэдэ бэшэгдэдэг, радиогоор дамжуулагдадаг, ханын газетэнүүдтэ гаргагдадаг юм.

Тэжээл бэлдхэлгын үедэ бидэ үбһэшэдые алишье талаһаань һайнаар хангахын тула ехэ хүдэлмэри ябуулаабди. Үбһэшэдэй отогуудта графигай ёһоор агитбригаданууд, автолавканууд, соёлой ба медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ходо ябажа, тэдэнэй ажалда туһалхые оролдодог байһан юм.

Игэһээр район доторнай тэжээл бэлдхэлгын хүдэлмэри ходоронтохонь. Манай үбһэшэдэй оролдоһоной ашаар ниитымнай адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлдхэгдэбэ гээшэ. Мүнөө зарим үбһэшэднай таряа хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадалсажа эхилбэ.

Тиигэжэ тэжээл бэлдхэлгын хүдэлмэритэй зэргэ район доторнай таряа хуряалгын тон харюусалгатай үшөө нэгэ ээлжээтэ хаһа орожо ерэбэ. Бидэнэй урда тарягаа гээлтэ хороолтогүйгөөр саг соонь хуряажа абаха зорилго табигдана.

В. БУДАЕВ,
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой секретарь.

Профсоюзай ажабайдал

АМЖАЛТАТАЙ ЗЭРГЭШЭҺЭН ДУТАГДАЛНУУД

Городой телеграфно-телефонно станциин коллективэй байгша оной түрүүшын хахад жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд болон саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал эндэхи профсоюзай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар станциин начальник Г. Н. Крылова элидхэл хэһэн байна.

Станциин хүдэлмэрилэгшэд арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй зургаан һарын туршада амжалтатайгаар хүдэлһэн байна гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдээ. Олзо оруулха даабари 101,8 процент дүүргэгдэбэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 112 процент болоо. Ажалай болон үйлэдбэриин журам нилээд һайжарһан байна. Түрүүшын хахад жэлэй туршада һайн үрэ дүн туйлаһанайнгаа түлөө станциин коллектив республикын хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин ба хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой, мүн РСФСР-эй Хэлхеэ холбооной министерствын ба профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудта, мүн мүнгэн шангуудта хүртэһэн байна.

Гэхэтэй хамта станциин коллективэй, тэрэшэлэн профсоюзай организациин хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөө ушарһаар гэжэ элирхэйлэгдээ. Жэшээнь, станциин ниитын эмхинүүд һулаар хүдэлнэ. Илангаяа уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой эхин эмхиин хүдэлмэри шүүмжэлэлдэ ороо. Алмалта болон арьбалалтын гурим сахилгада мүн лэ дутуу дунданууд ушарна. Ажалые бригадна подрядай гуримаар эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал мүртэй хандуулагданагүй.

Б. СОТНИЧ,
манай штатнабэшэ корр.

Тарбагатайн районой «Дружба» колхозой ажалшад **КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой совет телевиденеэр хэһэн Мэдүүлгые үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Ажахын агитаторнууд болон пропагандистнууд ойлгуулалжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна.**

Колхозой профкомой түрүүлэгшэ Александр Егорович Тушако эдэ үдэрнүүдтэ малшадтай уулзалгануудые үнгэргэжэ, Мэдүүлгэ тушаа хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Е. Тушако (баруун гарһаа нэгэдэхи) Пестеровскэ гахайн фермэ дээрэ болоһон уулзалгын үедэ.

В. ПЛУТТЫН фото.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хараалагдаһан түсэбөө сүм дүүргэхын түлөө Хурамхаанай районой Гаргын совхозой Арзгуунай һаалиин хоёрдохи фермын коллектив арга шадабаряа элсүүлэн ажаллана. Һаяхан дурсагдагша фермын һаалишад һү һааха жэлэйнгээ даабарие дүрбэн һараар уридшалан дүүргэһэнээ мэдүүлбэд.

Совхозой энэ фермын коллектив бүхыдөө 1865 центнер һү үйлэдбэрилхэ түсэбөө 1915 центнертэ хүргөө. Эндэ ажалладаг ахалагша һаалишан Дыжид Цыреновна Шарланова жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һаажа, гурбан мянгатанай клубай гэшүүн болохоор улам ойртожо байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой һаалишад, фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үнеэдэйнгээ һү шэмые доошолуулхагүйн тула нэмэлтэ тэжээл шанаржуулан бэлдэжэ эдюулхээр бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулна.

Г. ИННОКЕНТЬЕВ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ [ПРЕЗИДИУМЭЙ]

У К А [З]

СССР-эй ГҮРЭНЭЙ АГРОПРОМЫШ[…] ХҮДӨӨГЭЙ БАРИЛГЫН НЭГЭДЭЛНҮ[…] НУУДАЙ БОЛОН ЭМХИ ЗУРГААНУУД[…] ДЫЕ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮ[…] БА АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕ[…] ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари[…] лис уялгануудые бэелүүлгэдэ туйла[…] түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОР[…]

Куликов Валентин Михайловичые — «[…] нэгэдэлэй Хориин ажахынууд хоорондо[…] руулагдамал колоннын комплексно бри[…]

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» О[…]

Варфоломеев Сидор Григорьевичые[…] строй» нэгэдэлэй Мухар-Шэбэрэй ажа[…] нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын с[…]

Полуянов Владимир Дмитриевичые — «[…] нэгэдэлэй үйлэдбэриин предприятинууда[…] рилгын материалнуудай Харанхын участо[…]

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТ[…]

Балданова Галина Бадмаевнае — «Буря[…] гэдэлэй түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй зав[…] нист.

Копылов Михаил Николаевичые — «Б[…] нэгэдэлэй автобазын автомобилиин жоло[…]

Михайлов Петр Федоровичые — «Буря[…] гэдэлэй механизацилгын управлениин кр[…]

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» […]

Костеров Степан Васильевичые — «Б[…] нэгэдэлэй механизацилгын управлениин […] нист.

Ткачева Милаида Яковлевнае — «Буря[…] гэдэлэй Хяагтын ажахынууд хоорондын н[…] лагдамал колоннын шэмэглэгшэдэй брига[…]

Устюжина Александра Петровнае — «Б[…] нэгэдэлэй Каменскын ажахынууд хooронд[…] жоруулагдамал колоннын шулуушан.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ[…]

Кононова Галина Николаевнае — «Буряа[…] гэдэлэй үйлэдбэриин предприятинуудай […] дэй бригадир.

Кравцов Семён Куприяновичые — «Бу[…] нэгэдэлэй Ивалгын ажахынууд хоорондын[…] руулагдамал колоннын хүдэлмэриин ахала[…] шэ.

Нелюбин Иннокентий Павловичые — «Бу[…] нэгэдэлэй автобазын автомобилиин жолоо[…]

Русин Нефед Никифоровичые — «Бурята[…] гэдэлэй үйлэдбэриин-техническэ комплект[…] кранай машинист.

СССР-эй Верховно Сове[дэй Президиумэй] Түрүүлэгшэ […]

СССР-эй Верховно Сове[дэй Президиумэй] Секретарь Т. М[…]

Москва, Кремль.
1986 оной августын 13.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ П[РЕЗИДИУМЭЙ]

У К А З

ЭСТОНИИН ССР-эй БАРИЛГЫН МИНИС[…] ЛИНСТРОЙ» ТРЕСТЫН БАРИЛГА-ХАБСАРА[…] БУРЯАДАЙ АССР-тэ ХҮДЭЛЖЭ БАЙҺАН […] ШЭДЫЕ «БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМ […] ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР ШАГНА[…]

Байгал-Амарай түмэр замай барилгада[…] хабаадалсаһанайнь, ажалай амжалта туй[…] СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй […]

«БАЙГАЛ АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМ БАРИЛС[…] МЕДАЛЯАР

Абрамов Юрий Ивановичые—электро-га[…]
Бедрик Зоя Иосифовнае — бухгалтер.
Воробьев Юрий Сергеевичые — бульдозе[…]
Гвелесиани Ольга Леонидовнае — экономи[…]
Гладких Сергей Григорьевичые—автомоби[…]
Егоров Владимир Борисовичые — автокра[…]
Касьянов Сергей Николаевичые — прора[…]
Курикалов Александр Алексеевичые — […]
Миллер Иван Кондратьевичые — электром[…]
Муратов Николай Алексеевичые — масте[…]
Никулин Виктор Андреевичые — слесарь[…]
Никулина Анна Григорьевнае — медицинск[…]
Семенова Валентина Михайловнае — ма[…]
Трифонова Нелли Гавриловнае — бухгал[…]
Фролов Виктор Константиновичые — мон[…]
Фролова Зоя Григорьевнае — кладовщица[…]
Шарафаненко Владимир Ивановичые — […] жолоошон.

РСФСР-эй Верховно Соведэй [Президиумэй] Түрүүлэгшэ […]

РСФСР-эй Верховно Соведэй [Президиумэй] Секретарь […]

Москва, Кремль.
1986 оной июлиин 22.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

АЖАЛША БҮЛЭ

Үбһэ хуряалгын эхеэр Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Владимир Молонович Лубсановай отарада ерэхэдэмнай, тэрэ өөрөө залуу эмниг мори косилкада хүллэн һургажа байгаа бэлэй. Бууралтаһан толгойтой, табяад наһанай энэ хүнэй залуу шииираг шамбай хүбүүдһээ дутуугүйгөөр эмнигые һургажа байхыень харахадаа гайхахаар һэн.

— Бэеэр шанга, залуу морин. Эмээллэжэ унааб. Мүнөө морин косилкада ябуулха һанаатайб,— гэжэ Владимир Молонович эмнигэйнгээ тоног абажа байхадаа манда тайлбарилба.

Эмниг мори һургаха гээшэмнай тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Эндэмнай хаба шадал, хүсэ тамир, өөрын онсо дүршэл хэрэгтэй гээшэ ааб даа. Тиимэһээ хүн лэ бүхэн эмниг мори һургажа шадахагүй байна ха юм. Зүгөөр ахалагша хонишон Владимир Лубсанов наһатай боложо ябабашье, эмниг моридые һургаһаар. Игэжэ тэрэнэй отарада унаагай табан морин һургагданхай.

— Морин унаа гээшэмнай хүдөө нютагта мүнөөдөө яһала хэрэгтэй. Энэмнай гаргаша багатай унаа болоно гээшэ ааб даа. Хараад үзэхэдэ, үбһэ хуряалга дээрэ хэды олон морид хэрэгтэй болоноб. Тиихэдэ малшад болон хонишодто морин унаа хэды туһатайб,— гэжэ Владимир Молонович һанамжаяа хубаалдана.

Энэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр һара болоод байхада ахалагша хонишон тэрэ эмниг мориёо косилкада ябуулжа һургаад байгаа бэлэй.

— Энэмни косилкада ябадаг болоһоной һүүлээр тэргэ, шаргадашье һаадгүй ябаха. Һара соо косилкада ябажа яһала хүдэржөө. Үшөө нэгэ жэлэй үнгэрхэдэ энэ мори танихагүй байхат. Һайн лэ морин болохо,— гэжэ Владимир Молонович хэлээ һэн.

Мүнөө В. М. Лубсановай бригадын гэшүүд үбһэ хуряалгаа түлэг дундаа ябуулжа байнхай. Ахалагша хонишон табан жэлэй саада тээ отарынгаа дэргэдэ 150 гектар бэлшээри хорёолоод, тэрэнээ уһалжа, үтэгжүүлжэ, сабшалан болгожо эхилһэн юм. Игэжэ колхозойнь сабшалан һайжаруулдаг отрядай гэшүүд энэ газар дээрэхи дошо дэгнүүлнүүдые отолжо, буртаг бургааһанһаа сэбэрлэһэн байна. Тиихэдэ ахалагша хонишон энэ газарайнгаа үрэжэл дээшэлүүлхын тула яһала ехэ хүдэлмэри ябуулаа бэлэй. Владимир Молонович жэл бүри сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргана, хабар, зунай үедэ тэрэнээ Таһархайн уһалууриин һуба, ханаабһаа һайнаар уһална. Тиихэдэ эндэхи хонишодто Т-25 түхэлэй хүнгэн трактор даалгагданхай.

Энэнь сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргахада, үбһэ хуряалгын үедэ туһатай байдаг. Игэжэ Владимир Молонович жэлнүүдэй ошохо бүри энэ сабшалангаа һайжаруулжа шадаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Владимир Молоновичой хүтэлбэридэг коллектив 1000 гаран центнер һайн шанартай үбһэ хуряагаад байнхай. Тэжээл бэлдхэлгэ эндэ үргэлжэлһөөр. Хонишод үшөө 400—500 центнер үбһэ бэлдхэхээр хараална.

Тэдээндэ жэл бүри республикымнай эрхим спортсменүүд туһалдаг заншалтай. Эдэ үдэрнүүдтэ спортын республиканска «Урожай» бүлгэмэй түрүүлэгшэ В. Е. Гармаев, хүнгэн атлетикээр тренер Б. Э. Жалсанов, тренер Б. Балбароа, эдир спортсмен, юһэдэхи классай һурагша Алеша Ринчино гэгшэд Улаан-Үдэ хотоһоо ерээд, үбһэ хуряалсажа байна.

Елизавета Раднаевна Владимир Молонович хоёр хони үсхэбэрилгэдэ 15 жэлэй туршада ажаллажа байнхай. Тиихэдэ Молоновтон эхэ хонидой отарада тэбхэр 13 жэлэй туршада ажаллаа. Тэдэнэр эдэ жэлнүүдэй туршада зуун эхэ хонин бүриһөө зуун, зуу гаран хурьга түлжүүлжэ, ажахы, мүн район доторсо суурхаһан байна. Тиихэдэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эндэхи хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга түлжүүлһэн юм. Гадна хонишод эдэ жэлнүүдтэ нооһо абаха түсэбөө ходо дүүргэдэг бэлэй. Мүнөө жэлдэ тэдэнэр хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ, 4 килограмм нооһо хайшалжа шадаа.

Эндэхи хонишод хайшан гэжэ ажаллахадаа жэл бүри нэгэ жэгдэ, тогтууритай амжалта туйлана гээшэб? Нэн түрүүн эндэ хонишодой дүршэл шадабарие тэмдэглэмээр. Тиихэдэ Лубсановтантай хамта ажалша бэрхэ хүнүүд ажалладаг байна.

Владимир Молонович Елизавета Раднаевна хоёр олохон залуушуулые ажал хүдэлмэридэ дүршүүлһэн, хүмүүжүүлһэн байна. Жэшээ болгон нэгэ имэ ушар абажа харая. Хэдэн жэлэй саада тээ колхозой түрүүлэгшэ байһан В. Е. Гармаев ажал хэхэ дурагүй, ходо архидажа, олоной газарта хэрэлдээ, наншалдаа гаргадаг хэдэн залуу хүбүүдые Лубсановтанай отарада хурьга абахыень асараа бэлэй. Түрүүлэгшэ эдэ хүбүүдэй ажал хэхэ байһанда тиимэшье ехээр этигээгүй һэн. Лубсановтан эдэ хүбүүдые һайнаар угтажа абаад, уденшьегүй тэдэнтэй үгэеэ ойлголсожо, хамта ажаллажа эхилһэн юм. Игэжэ тэдэ хүбүүдынь хэнһээшье дутуугүй үбэлдөө ажаллажа гараһан байха.

Лубсановтан үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада олохон хүнүүдые ёһотойл хонишод болгоһон юм. Тэдээнтэй хамта урдань ажаллаһан С. Г. Гармаева, Ш. Э. Раднаев, Б-М. Г. Базаров, Б. Б. Дондупов болон бусад мүнөө ахалагша хонишоноор ажаллажа байнхай.

Энэ үбэлдөө Лубсановтантай хамта үбгэ һамган Мунко Гармаевич Мария Мыжитовна Хонхоевтон, тэдэнэй басаган Алла, Лубсановтанай хүбүүн Жамсаран, Вячеслав Галсанович Гармаев, Цыпылма Васильевна Раднаева гэгшэд амжалтатайгаар ажаллажа гараа. Владимир Молонович хамта ажалладаг хүнүүд тухайгаа һайн һайханаар хэлээ бэлэй.

Лубсановтан үнэр баян айл болоно. Хэр угһаа буряад арад үри хүүгэдээр баян бүлые дээдын баян гэжэ тоолодог байһан юм. Тиихэдэ эрдэм бэлигтэй, ажалша бэрхэ хүнүүд дундын баянда тоологдогшо бэлэй. Харин һүүлшын баянай зэргэдэ алта мүнгэтэй, эдлэхэ зөөритэй хүнүүд ородог байһан. Лубсановтан хайшаашье тэгшэ баян айл гээшэ ааб даа. Тэдэнэр табан үхибүүдые үргэжэ, «гарыень гантагада, хүлыень дүрөөдэ» хүргэнхэй. Тэдэнэй Маргарита басаганиинь хүгжэмэй училищи дүүргэнхэй, Валентина Александр хоёрынь хүдөө ажахын, Жаргал хүбүүниинь багшанарай институтда һурана, Жамсараниинь эхэ, эсэгэтэеэ ажаллана. Лубсановтанай хүбүүд, басагад багаһаа хойшо ажал хэжэ һуранхай. Энэмнай эжы, абын һургаал, заабариһаа эхитэй гээшэ ааб даа.

Энэ ажалша бэрхэ бүлэ тухай богонихоноор хөөрэхэдэ имэл даа.

Г. РИНЧИНО.

ҮНДЭҺӨӨРНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА

Ургуулһан ургасаяа гээлтэ хоролтойгүйгөөр суглуулжа, хэрэглэгшэдтэ хүргэхэ, хадагалха гээшэ мүнөө үедэ хүдөөгэй ажалшадай болон агропромой талаар тэдэнэрэй партнернуудай анхарха зүйл болоно.

Мүнөө жэлдэ олохон регионуудта ороохо хуряалга эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ, тэрэнэй эршэнь улам шангадана, СССР-эй ЦСУ-гай мэдээнүүдэй ёһоор, 54 миллион гектар талмай дээрэһээ ороохото ба ороохото-бобово ургамалнууд, (кукурузые оруулангүй) хадагдаад байна. Хадагдаһан ехэнхи талмайн ороохон сохигдоо.

Орон дотор бүхы дээрээ ороохо худалдалгын эршэ мүнөө дээрээ ехэшье бэшэ. Ажахынуудай тоогуудта хүдэлмэрез һулаар эмхидхэһэн дээрэһээнь ороохон ехээр сугларшоо. Зарим хүтэлбэрилэгшэд хара амяа харан, малдаа эдюулхын тула ороохо ехээр орхихые оролдоно гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Имэрхүү байдалые эгээл шангаар шүүмжэлхээр. Ороохо бэлдхэхэ табан жэлэй түсэбүүдые ажахы, район, область, хизаар, республика бүхэнэй дүүргэхэ гээшэ гүрэн түрын удхатай зорилго мүн гээд ороохо тарижа ургуулгые тогтууритайгаар хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй […] хан баталан […] соо тэмдэглэгд[…]

Шэмэтэ тэж[…] хала хүрэжэ […] дарахын тулада […] хоз, совхозууд[…] ригданхай, […]

Москва.

Совет орон дотор

ШАХТЕРНУУДАЙ АМЖАЛТА

РОСТОВ-НА-ДОНУ. «Гуковуголь» нэгэдэлэй Ленинскэ комсомолой 60 жэлэй нэрэмжэтэ шахтаһаа Вячеслав Кузьменковой даадаг комсомол-залуушуулай бригада нютагтаа мэдээжэ юм. Тус коллектив жэлэйнгээ уялгануудые дүүргээ, жэлэй эхинһээ хойшо хахад миллион тонно эрхим шанартай антрацид малтажа, хэлэһэн үгэдөө хүрөө. Доной эгээл залуу ба эгээл хүсэтэй тус шахтын горнягууд мэргэжэлэйнгээ һайндэртэ ажалай имэ бэлэг хэбэ гээшэ. Антрацидай нимгэн үетэй участогууд дээрэһээ жэлдэ 700 мянган тонноһоо бага бэшэ антрацид малтаха гээшэ бригадын шэнэ зорилго болоно.

В. Кузьменков болон тэрэнэй нүхэдтэ энэ амжалта хэзээ хэзээнэйхиһээ хүшэр хүндөөр туйлагдаа юм. Хэдэн һарын саада тээ тэдэнэр участогаа һэлгэхэдээ, геологическа хүшэр хүндэ эрхэ байдалда ороһон байгаа. Гэбэшье тэдэнэр урмаа хухарангүй, оролдосотойгоор хүдэлжэ, нэгэ лавада нүүрһэ малталгын хоёр комбайн хүдэлгэдэг болоо һэн.

— Хоёр комбайн хэрэглэхэ гүбди гэжэ мэргэжэлтэдһээ һурахадань, комбайнуудай ажалай бүтээсэ доошолхо, эндэһээ гаргаша ехэ болохо гэжэ тэдэнь арсаһан юм,— гэжэ В. Кузьменков хэлэнэ. Гэбэшье хамтын подрядаар хүдэлжэ, хоёр машиные зүбөөр хэрэглээ һаа, хүдэлмэридэ хии һааталга байхагүй гэжэ бидэ экономистнуудһаа дутуугүйгөөр тооложо гаргаа һэмди.

Игэжэ залуу горнягууд областиин горнягуудай дунда эгээл үндэр ажалай бүтээсэ туйлажа шадаа. Гараар хэгдэдэг хүшэр хүндэ ажалай хубинь бага болоо, 12 хүниие сулоолхо арга олдоһон байгаа. Мүнөө үедэ «Гуковуголь» нэгэдэлэй «Ростовская», «Октябрьская», «Алмазная» шахтануудай бултадаа тушаадаг нүүрһэнһээ бүри ехэ нүүрһэ тус бригадынхид үгэдэг байна.

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ УУЛЗАЛГА

УЛЬЯНОВСК. Волго дээрэхи хотодо ленинскэ музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна семинар 10 үдэрэй туршада үргэлжэлбэ.

Москва болон Ленинградай, мүн тэрэшэлэн Казаниин, Уфагай, Псковой, Шушенскын болон союзна республикануудай булта шахуу ниислэлнүүдэй ленинскэ музейнүүдые түлөөлэгшэд Октябриин революциин вождиин хэтэдээ мүнхэ суртал һургаалнуудые тараан дэлгэрүүлхэ дүй дүршэлөө халан абалсаһан, КПСС-эй XXVII съездын найруулһан зорилгонуудай үндэһөөр музейн хэрэгые нарижуулан һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлһон байна.

Ульяновтанай гэр бүлын Симбирскдэхи ажабайдалтай холбоотой газарнуудаар айлшад ябажа хараа, Ульяновскда хүдэлдэг гүрэнэй түүхын-мемориальна «Владимир Ильич Ленинэй тоонто нютаг» гэһэн заповеднигэй хүдэлмэритэй танилсаа.

В. И. Ленинэй түбэй музей болон Ульяновскдахи тэрэнэй филиал тус семинарые эмхидхээ юм.

ХҮҮГЭДТЭ ОРДОНГУУДЫЕ БЭЛЭГЛЭХЭ

МУРОМ (Владимирска область). С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ заводой микрорайоной үхибүүдтэ дурасхаалта үйлэ хэрэг болобо. Хүүгэдэй техническэ бүтээлнүүдэй байшан үүдэнүүдээ хүндэмүүшээр сэлижэ, судна болон авиамоделированиин, радиоэлектроникын, эдир дархашуулай кружогууд орожо түбхинэбэ.

— Шэнэ түбые хүүгэдэй Соёлой ордон гээд нэрлээ һаа, бүри зүб болохо байгаа,— гэжэ заводой парткомой секретарь К. Бычинский хэлэнэ.— Техническэ хэшээлнүүдһээ гадна эндэ фото болон зурагай студинууд, һурагшын таһалга хүдэлхэ байна. Уран һайханай гимнастикын, хореографиин, юумэ эсхэлгын ба оёдолой секцинүүдтэ, эдир харагшын театрта, дуунай-инструментальна ансамбльда ябаха дуратайшуул бэшүүлжэ байнхай. Спортын элдэб зүйлнүүдые эрхилхэ дуратайшуул олон. Спортивна ужам ехэ зал түхеэрэгдэнхэй. Хотын томо микрорайон бүхэндэ хүүгэдэй имэрхүү Соёлой ор-

...ЙХАН ЭРМЭЛЗЭЛ

юрын лэ хүнүүдэй ажабайдалтай адли юм.

Нютагайнгаа дунда һургуулиин 8 класс дүүргэһэнэй удаа, Галя басаган «хэн, юун болохобиб?» гэжэ удаан бодожо ябангүй малшанаар ажаллажа эхилээ.

— Галимнай залуу аад, яагаа оролдосотой басаган гээшэб? — гэжэ уданшьегүй дүй дүршэл ехэтэй, үнинэй малшад хоорондоо хөөрэлдэдэг болоо һэн. Түрүүшын жэлнүүдһээ эхилжэ, Галя мал харууһалжа шадаха байһанаа харуулба. Туғалнуудаа тобир тарганаар, һайнаар харууһалхын тула сүлөө сагаа хайрлангүй ябадаг бэлэй. Тиимэ харюусалга ехэтэйгээр ажалладаг хүнүүдые колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд анхарангүй орхихо аргагүй байгаа. «Галина Гомбоевна шэнгеэр ажаллаха хэрэгтэй. Тэрээнһээ жэшээ абагты!» — гэжэ заримдаа суглаан дээрэ хэлсэдэг болоһон байгаа.

Галина Гомбоевна гансал өөрынгөө ажал хараад ябадаггүй, мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг бэлэй. Эдэ бүгэдыень колхознигууд хараадаа абажа, бэрхэ малшан Галина Гомбоевнае арадай депутадуудай районно Соведэй депутадаар һунгаа һэн.

Галина Гомбоевна арба гаран жэлэй туршада түрэл «Коммунизм» колхоздоо өөрынгөө хани нүхэр Владимир Ринчинович Базаровтай һарлаг үүлтэрэй 120 толгой мал эрхимээр харууһална. Түл абаха, малай шэгнүүр нэмээхэ түсэбөө тэдэнэр жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэнэ. Үбһэ хулһанай хомор, сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, малаа нэгэшье гарзада оруулангүй түлжүүлдэг шадабаритай болонхой.

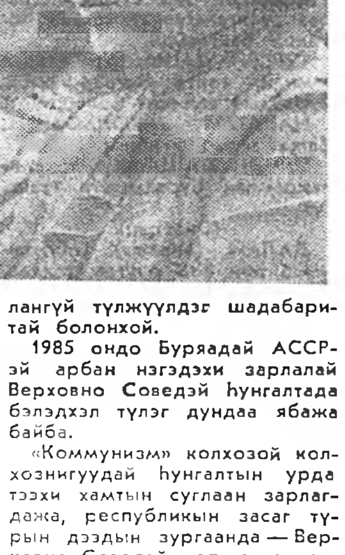

1985 ондо Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа байба.

«Коммунизм» колхозой колхознигуудай һунгалтын урда тээхи хамтын суглаан зарлагдажа, республикын засаг түрын дээдын зургаанда — Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал табигдаһан юм.

Колхозой парткомой секретарь суглаае нээжэ, «Верховно Соведэй депутадта кандидадаар хэнии дэбжүүлхэмнайб? Дурадхал оруулагты», — гээ һэн.

Клуб соо һуугшадай эгээн саада талаһаа колхозой үнинэй гэшүүн Дарима Сандибаевна: «Колхозойнгоо эрхим малшадай нэгэн Галина Гомбоевна Базаровае республикынгаа Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэел!» — гэжэ томоотойхоноор хэлээ һэн.

«Зүб-өө, зүб!» гэлдэхэ эндэ тэндэһээ соностожо, суглаанда хабаадагшадай нэгэн һаналтай байһаниинь харагдажа, альга ташалган аадар шэнгеэр шааяшоо бэлэй. Удаань Верховно Соведэй һунгалтын болоһоной удаа республикынгаа засагай дээдын зургаанда һунгагдаһантайнь дашарамдуулан, Галина Гомбоевнада зорюулагдаһан амаршалгын үгэнүүд соностоо.

«Депутат байха гээшэ орёошье, харюусалгатайшье уялга болоно. Олон шухала асуудалнуудые шиидхэлсэхэ хэрэгтэй. Оролдожол ябадагби даа», — гэжэ Галина Гомбоевнатай хөөрэлдэжэ һуухадаа хэлэһыень тодоор һананаб.

...Хадын хабшал соогуур шааян урдадаг хурдан урасхалта Тисса голой уһан саашанхи замаа үргэлжэлүүлхэеэ яараһан мэтэ урдана. Энэ голой эрьедэ ажаһуудаг, ажалладаг хүнүүд тэрэ Тиссын уһантай мүрысэһэн шэнгеэр ажабайдалайнгаа хүгжэлтые хурдадхаха гэжэ оролдоно. Тиимэһээ нэгэтэ Галина Гомбоевна иигэжэ хэлээ һэн: «Бидэ голой уһандал нэгэл тээшээ, урагшаал зорижо ябадаг гээшэбди». Энэнь тон зүб. Юундэб гэхэдэ, Ахын хадалиг газартай нютагта, шэмэрүүн хүйтэн үбэл, халуун зун илгаагүй мал ажалда хүдэлдэг хүнүүд үнэхөөрөөшье хатуу зоригтой, шогтой хүхюун зугаатай, ажалша малша хүнүүд ха юм. Арадай депутат Галина Гомбоевна Базарова эгээл тиимэ хүнүүдэй тоодо оролсоно.

«КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бүхы совет арад, тэрэ тоодо бидэ, Ахын малшад, бодото дээрэнь бэелүүлхэ ёһотойбди. Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха хэрэгтэ хүн бүхэн хабаадахадаа, эршэтэйгээр, харюусалга ехэтэйгээр ажаллаха ёһотой гэһэн эрилтэ табигдана ха юм. Би энээн тухай өөрынгөө нүхэдтэ, суглаа ажалладаг хүнүүдтэ хэлэдэгби», — гэжэ Галина Гомбоевна хэлээ һэн. Тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүдые хүн бүхэн үнэн зүрхэнһөө дэмжэхэ, һайшаахал байха гэжэ һанаа һэм.

Олоной хэрэгэй түлөө оролдохо, өөрынгөө ажалай бүхы дүй дүршэлые бусадта дамжуулан үгэхэ, һайн һайхан үгөөрөө бусад хүнүүдые зоригжуулха, эрхим ажалаараа үльгэр жэшээ харуулха, хэрэгтэй һаань, туһалха зорилго урдаа табяад, гансал бригадын, колхозой, районой, республикын бэшэ, харин бүхы ороной хэрэгэй түлөө харюусалгаяа мэдэржэ ябахаһаа һайн һайхан эрмэлзэлтэй, коммунис общестае хүгжөөхэ гэһэн нэгэл зорилготой юрын малшан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Г. Г. Базарова ёһотойл мүнөө үеын хүн гэжэ һанахадаа, зосоомни наранай гараһан шэнги болоо һэн.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Г. Базарова.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

МОНГОЛ һайхан оронд

УЛААН-БААТАР. Социалис оронуудай модельернүүдэй «Интермода-87» гэһэн уласхоорондын конференци эндэ боложо үнгэрөө. Болгариин, Венгриин, Польшын, Румыниин, Чехословакиин, Советскэ Союзай болон Монголой хубсаһанай талаар түрүү конструкторнууд моодын хүгжэлтын шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна. Модельернүүдэй хүн бүхэниинь 25—30 янзын хубсаһа Улаан-Баатар абажа ерэһэн байгаа. Монгол шадабаритад 60 шахуу шэнэ бүтээлнүүдээ харуулаа. Мүнөөнэй шэглэлэй костюмуудһаа гадна, хонишодто, модо бэлэдхэгшэдтэ, геологуудта зорюулагдажа оёгдоһон аятай зохид хубсаһа хунар тэдэнэр харуулһан байна.

Социалис оронуудта ба бүхы дэлхэй дээрэ 1987 оной моодын хүгжэлтын түрүү шэглэлнүүд тухай хэлэхэдээ, ерэхэ жэлэй моододо классическа түхэлтэй хубсаһа хунарһаа гадна 50—60-аад онуудай моодо дабтагдаха юм гээд МНР-эй хубсаһанай талаар ахалагша конструктор Б. Дунгама тэмдэглэбэ.

* * *

Совот эд бараанай «Востокинторг-86» гэжэ заншалта выставкэ эндэ эмхидхэгдэжэ, Монголой олониитын һонирхол үүсхэбэ.

Үргэн хэрэглэмжын элдэб янзын эд бараа, эрхим һайн мебель, спортивна хэрэгсэлнүүд выставкэдэ табигдаа. Союзна республикануудта бүтээгдэдэг продукци выставкэдэ баһал харуулагдаа. Выставкые эмхидхэгшэд, гадаадын худалдаа наймаанай бүхэсоюзна «Востокинторг» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд Монгол ажалшадай болон МНР-эй гадаадын худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай һонирхол татахаар эрхим һайн совет эд бараа Монгол орондо харуулхаар шэлэһэн байна.

* * *

Үбсүүн нуурай аймагта «Малчин» гэһэн хүдөө ажахын нэгэдэл мал ажал эрхилдэг юм. Гэбэшье нютагай нөөсэ баялигуудые бүри хүсэдөөр хэрэглэжэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхын тула нэгэдэлдэ хэдэн шэнэ үйлэдбэри байгуулагданхай.

Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд болон пенсионернүүдһээ бүридхэгдэһэн тусхай бригада хүүгэдэй саадуудта хэрэгтэй тусхай мебель хэдэг, хониной арһанай үртэһөөр монгол дэгэл, хүдэһэн гутал оёдог юм. Нооһо ээрэлгын ба хибэсэй цехүүд ашаглалгада оруулагданхай. Хэдэн жэлэй саада тээ үсхэбэрилхын тулада худалдажа абтаһан туулайнуудай арһа эдлэжэ, малгай, арһан бусад зүйлнүүдые оёдог байна. Аймагай ажалшадай захил эндэ гол түлэб дүүргэгдэдэг. Үйлэдбэриин шэнэ һалбаринууд жара шахуу янзын элдэб продукци бүтээн гаргадаг, тэдэнэрэй жэлэйнь олзо оршо 10 мянга гаран түхэриг болодог юм.

* * *

Монголой ниислэлэй хойто хубида медицинскэ хотохон урган бодонхой. 9 гектар талмай дээрэ эмнэлгын ба ажахын 20 гаран корпус бариганхай. Монгол орон дотороо эгээл томонуудай нэгэн болохо тус комплекс 600 хүнэй оротой юм. Врачнарай кабинедүүд, лабораторинууд Советскэ Союзда бүтээгдэһэн тон шэнэ аппарадууд болон приборнуудаар хангагданхай. Эндэ АТС бии. Палатанууд болон врачнарай кабинедүүд хоорондоо телефонно холбоотой юм. Республиканска шэнэ клиническэ больницын дэргэдэ мединститудай кафедранууд хүдэлдэг болохо.

РСФСР-эй элүүрые хамгаалгын министерствын институдай тусхай проектээр больницын комплекс байгуулагдаа. «Главмосстройн» нэгэдэхи трестын интернациональна коллектив тэрэниие бараа юм.

* * *

Наймадахи түсэбтэ табан жэлэй эхин жэлэй түрүүшын һаранuудта МНР-эй ажалшад хүнгэн промышленностиин 40 гаран янзын продукци бүтээн гаргаа. Тэдэнэй дунда унтариин хэрэгсэлнүүд, хэмэл арһаар оёгдоһон зүйлнүүд, сабуу, шэрэ гэхэ мэтэ бии. Республикын предприятинуудта үлөөдэһэгүй технологи бии болгохо, эрдэм ухаанай болон техникын түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдадаг. Түүхэй эд алмаха гээшэ монгол мэргэжэлтэдэй гол анхаралда байһан зандаа. Ажахыгаа нарин нягтаар эрхилдэг байһанайнь ашаар 30 миллионһоо дээшэ түхэриг алмаха арга олдоһон байна.

(ТАСС).

Ажалһаань һамшаангүйгөөр, хүдэлмэришэн-залуушуулай эрдэм, мэдэсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ Монголой Арадай Республикада горитой анхарал хандуулагдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Баатар хотын хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын нэгэ һургуулида хэшээлэй үедэ.

«НАЙРАМДАЛАЙ» фото.

ҮЕ САГАЙ ЭРИЛТЭЭР

нуудтань сэхэ зорюулагдаһан мэтгээлнууд олон ушардаг.

Согсолбори соо оруулагдаһан статьянуудай гаршагуудай «Мүнөө үеын хүн», «Мүнөө үе саг», «70-аад, 80-яад онуудай үе» гэһэн үгэнүүдшье абаһаар анхарал татана. Манай уран зохёолшод түүхын темээр дашуурна гэһэн шүүмжэлэгшэдэй үгын оло дахин дуулдадаг үе байгаа. Тиимэһээ үе сагтаяа жэгдэ дабшажа, тэрэниие зохёолнууд соогоо харуулха талаар уранууд оло дахин соностогшо, бэшэгдэдэгшье бэлэй. Энэ ажабайдалаар тодорхойлогдодог гээшэ һэн. Тиигэжэ Э. И. Уланов «70-аад онуудай прозо тухай» гэһэн статья соогоо М. Осодоевой «Заха холын заимхада», Б. Ябжановай «Майтагсаан», К. Балковай «Мүльһэн харгы», «Хүүргэ», С. Цырендоржиевай «Хүлгөөтэ һүүж», Д. Эрдынеевэй «Үбһэн дээрэ», Д. Д. Дугаровай «Хара булган» болон бусад зохёолнуудые шэнжэлхэдээ, буряад повестьдо мүнөө үеын хүнэй бүрилдэһэн тухай адаглажа, тэрэнэй һайн һайхан шэнжые үнэншэмэ тодоор тобшолһон байна. Гадна статьягай автор мүнөө үеын буряад повестиин сюжедэйнгээ талаар һонин, геройнуудайнь үйлэ хэрэгүүдэй зүрилдөөтэй болоһые онсолон тэмдэглэнэ. Гэбэшье нүхэр Э. И. Уланов Буряадай уран зохеолшодой зохёохы ажалай зарим тэды талые хаража үзэхэдөө, 50-яад, 60-аад онуудай повестьнуудай шэнжэ шанарые, 70-аад онуудайхитай илгаруулан тодорхойлоогүй. Һүүлэй арбан жэлдэ бэшэгдэһэн повестьнууд бусадһаа юугээрээ илгаатайб, удхынгаа талаар ямар онсо шэнжэтэйб гэһэн асуудалнууд эндэ гаража ерэнэ. Статьягай автор зохёолшодой зарим дутагдалнууд дээрэ тогтоод, гол түлэб тэдэнэй найруулгын хэлэнэй онсо шэнжэнүүдые тэмдэглээд гарана. Гэбэшье далаад онуудаар хэблэгдэһэн повестьнууд соогоо республикын зохёолшод арадайнгаа абари зан, үе сагайнгаа удха шанарые харуулжа шадаа гэжэ автор тодорхойлно.

«80-яад онуудай зохёолнууд соохи манай үеын хүнэй абари зан» гэһэн Н. Д. Хосомоевой статья ном соо оруулагданхай. Байгаалиие хамгаалга, мүнөө үеын хүдэлмэришэд, таряашад тухай темэнүүдтэ уран зохёолшодой бэшэһэн бүтээлнүүд шэнжэлэгшын анхарал татаһан байна. Нүхэр Н. Д. Хосомоевой статья зохёолнуудай һайн болон дутагдалтай талануудые эридээр элишэлһэн шэнжээрээ илгарна. Дээрэ дурсагдагша үе соо бэшэгдэһэн К. Балковай «Хүүргэ», Ц. Галановай «Саран хүхы», С. Цырендоржиевай «Үбгэдтэ мэдээ», А. Щитовой «Люсиин харгы» гэхэ мэтэ зохёолнуудые автор шэнжэлһэн байна. Тиихэдэ Э. И. Уланов Н. Д. Хосомоев хоёрой гол түлэб повестьнуудай удха шанар шэнжэлһэн һаа, С. Ж. Балданов мүнөө үеын буряад прозын томо жанр — роман тухаи һанамжа, анхаралаа зорюулжа, Ц-Ж. Жимбиевэй «Урасхал», Д. Эрдынеевэй «Ехэ үг», А. Ангархаевай «Мүнхэ ногоон хасуури» гэһэн зохёолнуудые хаража үзэһэн байна. Тиихэдээ автор тэдэнэй жанрай болоод удхын илгаануудые, янза бүриин хэлбэриие, мүн саг соогоо табигдаһан темэнүүд болоод уран һайханайнь онсо шэнжэ гэхэ мэтэнүүдые нарибшалан тодорхойлһыень эндэ тэмдэглэмээр.

С. Ж. Балдановай сэгнэһэнэй өһөөр, буряад прозо мүнөө сагайнгаа эрилтын табигдаһан шухала асуудалнуудаар уран һайханай шэнэ аргануудые бэдэрэлгэтэйгээр, уран һайханай тобшолол хэхэ замда ниитэ литературын шэглэлээр дабшана.

Дээрэ дурсагдагша согсолбориие уншаад байхадаа, һүүлэй үедэ буряад уран зохёолой шэнжэлэл ба шүүмжэлэлэй хүдэлмэриин яһала хүгжэһэн ушарые тэмдэглэмээр. Буряад литератураар бэшэгдэһэн шэнжэлэл, шүүмжэлэлэй статьянуудые бүхы дээрэнь абажа харахада, үзэл бодолой талаар бүридэл һайнтай үсөөн бэшэ хүдэлмэринүүд бэшэгдэнхэй. Тэдэ бүгэдэ шэнжэлэл, шүүмжэлэлэй шэнэ түхэл хэлбэреэр баяжана, тобшолол хэгдэхэ арга боломжонуудаар нарижуулагдана гэжэ хэлэмээр байна.

Республика доторнай уран зохёолой хүшэршье, орёошье асуудалнуудые шиидхэмээр шэнжэлэгшэд, шүүмжэлэгшэдэй бүлэг яһала урагшатайгаар ажаллана. Тэдэнэй хүдэлмэринүүдээр бидэ нютагайнгаа уран зохёолшодой бүтээхы ажал тухай ойлгосо, мэдэсэ абажа байдаг гээшэбди. Тэхэтэй хамта уран зохёол шэнжэлэгшэд тухай манда үсөөн хэлсэгдэдэг, бэшэгдэдэг байна. Шэнжэлэгшэ, шүүмжэлэгшын хүдэлмэри яһалашье хүшэр, тэрэ хадаа уран зохёолдо боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые хурсаар адаглажа, тодорхой ажаглалта, тобшололнуудаа бүгэдын анхаралда табижа байдаг гээшэ. «Шүүмжэлэл гээшэ искусствын зохёолнуудай гоё һайханиие болон дутагдалнуудые тайлбарилжа үгэхэ эрдэм юм» гэжэ А. С. Пушкин хэлэһэн байдаг. Зохёохы ажалай энэ талаар хүдэлмэрилхэ гээшэ харюусалгатайшье, орёошье гээшэ гэжэ дабтан хэлэе.

Тиимэһээ дурсагдагша согсолбори соо оруулагдаһан буряад уран зохёол үнинэй шэнжэлдэг, шүүмжэлдэг Ц-А. Дугар-Нимаевай «Дайнай үе тухай рассказ дотор социалис реализмын үргэдэлгэ» гэһэн статья манай хизаарай уран зохёолой түүхын һонирхолтой хуудаһануудай нэгые тайлбарилжа, дээрэ хэлээшыемнай сэхэ гэршэлхэ аргатай.

Согсолбори соо драматургиин жанрта С. С. Имехеловагай «Мүнөө үеын шог ёгто буряад зүжэг тухай» гэһэн статья зорюулагданхай. Буряад драматургида шог ёгто жанрай хүгжэлтэ тухай үсөөнөөр хэлэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ тэрэнэй зарим нэгэн тухай, жэшээлхэдэ, Б. Эрдынеевэй «Хазаар хара һахал», А. Ангархаевай «Аршаанда болоһон найр», Д. Дылгыровэй «Хари хүнэй гомдол» гэхэ мэтэ зүжэгүүдые шэнжэлхэдээ, автор мүнөө үеын буряад шог ёгто зүжэгэй удхаа ажабайдалтай нягта холбоотой гэһэн тобшолол хэнэ.

Тэрэшэлэн согсолбори соо уран зохёол шэнжэлдэг залуу нүхэдэй хүдэлмэринүүдэй оруулагдаһаниинь һайшаалтай. Жэшээлхэдэ, Е. Е. Балданмаксаровагай «Буряад поэдүүдэй зохёохы ажалда арадай аман зохёолой болон бусад үндэһэ яһатанай поэзиин нүлөөн» гэһэн статья анхарал татана. Автор дурсагдагша ехэ темээ халирхайгаар харуулаа гэжэ тэмдэглэмээр. Гэбэшье энэ нүхэрэй саашадаа шэлэһэн темээрээ уншагшадай анхарал татама, бодол гүйлгэмэ хүдэлмэринүүдые бэшэхэ байһандань этигэнэбди.

Буряадай уран зохёол шэнжэлэгшэд КПСС-эй ЦК-гай «Литературно-уран һайханай шүүмжэлэл тухай» тогтоолой тон аша туһатай заабаринуудые хэрэг ажалдаа хүтэлбэри болгон, эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Энээнэйнь гэршэ — олоной һонирхол үүсхэхэ дурсагдагша согсолбори болоно.

И. ЯРНЕВСКИЙ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Социалис оронуудаар

ГАВАНА. Кубын арадай ажахын элдэб һалбаринуудта электронно техникэ улам үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. 1969 ондо республика дотор тоолон тодорхойлхо техникэ шэнжэлэлгын түрүүшын туршалгын түб байгуулагдаһан юм. Тэрэ бишыхан оньһо мэргэн түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилжэ эхилээ һэн. Мүнөө үедэ тоолон тодорхойлхо техникын талаар бүхы хүдэлмэриие автоматизациин болон тоолон тодорхойлхо техникын национальна институт залан хүтэлбэрилдэг.

Нёдондо жэлэй декабрьда болоһон СЭВ-эй сессиин 41-дэхи (ээлжээтэбэшэ) заседани дээрэ баталан абтаһан 2000 он болотор хугасаада СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай эрдэм-техникын дэбжэлтын комплексно программа электроникын талаар Кубын эрдэмтэд болон инженернүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудта шэнэ түлхисэ болоһон байна. Социалис хани харилсаата оронуудта эхилһэн энэ ехэ хүдэлмэридэ Куба өөрынгөө хубитые оруулха һанаатай.

ПРАГА. 1990 он болотор хугасаада металлургическа үйлэдбэриие рободоор хангаха программын ёһоор Жиару—на Гронодохи алюмини хайлуулгын комбинадта промышленна 19 робот ба манипулятор тодхогдонхой. Тиигэжэ бэедэ хоротон үйлэдбэриин 12 участогые автомадаар хангаха арга олгогдоһон байна. Металлургическа промышленностьда хэрэглэгдэхэ рободууд ба манипуляторнууд Прешов хотодо эрдэм-техникын «робот» түбтэ зохёон бүтээгдэһэн байгаа. Тэндэ чехословак ба совет мэргэжэлтэд сугтаа хүдэлдэг.

БУХАРЕСТ. Фашис дарлалтаһаа ороной сүлөөлэгдэһэн үдэр—национальна һайндэр дүтэлжэ байнхай. Энэ үйлэ хэрэгтэй дашарамдуулан, Румыниин промышленна предприятинуудай коллективүүд «ехэ продукциин һара» соносхонхой. Гайхамшагта ойн баярые угтаха зуураа, түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые ба продукциин шанарые дээшэлүүлхэ, түүхэй эд, материал болон элшэ хүсэ алмаха талаар заводууд болон фабриканудай ажалшад үүсхэлнүүдые гаргана.

(ТАСС).

...булэгөөрхидэй эхи табиһан буу зэбсэгүүдые ...гаргалга хадаа хүн түрэлтэниие үндэһөөрнь хюдаха ...тохёолдуулжа байна. Энээн тухай Баруунай оронуудай, ...түрүү үзэлтэй хүн зон һайнаар ойлгоно. Имагтал ...байдал, бата бэхи эб найрамдал бүхы хүүгэдэй ерээ... ...гые гүйсэд хангажа шадаха гэжэ тэдэнэр шии...өөр бодомжолдог». (Газетэнүүдһээ).

...эсэргүү хүдэлөөнэй эдэбхитэд үхибүүндэ хандан ...хэлэнэ: «Атомһаа хорохо эрхим газаршни бидэ гээ...бди—эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд».

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН саанаһаа
ТАСС · АПН

НАМИБИИН ҮДЭР

НЬЮ-ЙОРК. Намибиин үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин штаб-байшан соо болобо.

ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр тэрээндэ хабаадагшадта бэшэг эльгээгээ. Урда Африкын расистнуудай шэнэ түхэлэй колониальна ябуулганууды тэрэ бэшэг соогоо эрид шууд буруушаагаад, Аюулгүйн Соведэй 1978 ондо абаһан 435-дахи тогтоолой үндэһөөр Намибиин асуудалые эбэй ёһоор үнэн зүбөөр гурпмшуулан шиидхэхын тула хүсэлэл оролдолгонуудаа улам эдэбхижүүлхыень уласхоорондын эмхиие уряалһан байгаа. Намибиин арадай ори ганса хуулита түлөөлэгшэ — СВАПО-тай, Анголотой, фронт шадарай бусад гүрэнүүдтэй нягта харилсаа холбоо тогтоожо, Намибиие колони бэшэ болгожо эхилхээр Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин бэлэн байһыень Х. Перес де Куэльяр баталһан байха юм.

Преторитой «бүтэмжэтэй һайн харилсаа холбоо» тогтоолгын гутамшаг муухай политика бэелүүлжэ байдаг Рейганэй захиргаан али бүхы харата ябуулгануудайнгаа түлөө, расис сэрэгэйхидэй ба полициин гарһаа үдэр бүри алуулжа байһан үхибүүдэй, эхэнэрнүүдэй түлөө харюусаха ёһотой гэжэ СВАПО-һоо ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг адаглагшын орлогшо Пайес Хиньянгерва Ашике мэдүүлээ. Хомхой хобдог байжа, байгаалиин нөөсэ баялигуудые дээрмэдэһэнэйнгээ түлөө империализм хүн зоной ами наһа таһална гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Өөһэдынгөө аша туһые сахижа Намибида шэнэ түхэлэй колониальна хараа шэглэлээ бэелүүлхыень, хүнэй эрхэнүүдые бүдүүлигээр хазагайруулхыень Преториин расис захиргааниие тухиржа байдаг баруунай гүрэнүүдэй хархис этэгээдүүдые Конгын түлөөлэгшэ Паскаль Гаяма Африкын бүлэг оронуудай үмэнэһөө эрид буруушааба.

СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ А. М. Белоногов Зүүн Европын бүлэг оронуудай түрүүлэгшэ байһан тулада өөрынгөө һанал бодолые мэдүүлхэдээ, ЮАР-ай расис захиргаанда эсэргүүгээр Намибиин арадай хэжэ байдаг баатаршалгата тэмсэлые эрид шууд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлхэ зуураа, оронойнгоо нэгэдэлые хангаха, газар дайдынгаа бүрин бүтэн байлгые сахижа, Намибида бодото бэеэ даагһан байдал дары түргөөр олгохо эрилтэ табиба.

СИРИИН ПРЕЗИДЕНТ ЛИВИДЭ ЕРЭБЭ

ДАМАСК. Сириин президент Хафез Асад албанай хэрэгээр Ливиин Джамахиридэ ерэбэ. САНА гэдэг информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ хоёр ороной хоорондохи харилсаанай асуудалнуудаар Ливиин революциин хүтэлбэрилэгшэ Муамар Каддафитай хөөрэлдэхэ юм. Уласхоорондын зарим асуудалнууд, тэрэ тоодо араб арадуудта эсэргүүгээр империализмын болон сионизмын ээрхэг түрнмхэй ябуулганудаа улам үргэдхэжэ байһанһаа уламжалан, эндэхи байдал мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

42-дохи ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ПАРИЖ. Фашис булимгарагшадһаа городые сүлөөлһөөр 42-дохи жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһолол Францийн ниислэл хотын тэгэн дунда болобо. 1944 оной августын 25-да буһалгаалһан парижайхид город руу ороһон Францийн сэрэгүүдтэй хамта оронойнгоо ниислэл хотые сүлөөлһэн байгаа. Городые сүлөөлэлгын түлөө наһа барагшадай, Эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй тэмсэлшэдэй дурасхаалда зорюулагдаһан ёһолол Парижай мэриин байшангай дэргэдэ болобо. Францийн олониитын түлөөлэгшэд, правительствын гэшүүд, Эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадагшад энэ баяр ёһололдо хабаадаһан байгаа.

* * *

Үхибүүд болон эдиршүүлдэ зорюулагдаһан фильмүүдэй табадахи заншалта фестиваль Францийн далайн эрье шадархи Сен-Мало хотодо болобо. Эрдэм, гэгээрэлэй ба соёлой асуудалнуудаар Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин хүтэлбэри доро тэрэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Хүүгэдэй болон эдиршүүлэй кинематографой энэ үргэн ехэ харалгада 16 ороной 30 гаран фильм табигдаба. Режиссер Ролан Быковэй «Айбала» гэжэ совет лентэ олон тоото харагшадай, нэрэ хүндэ ехэтэй жюриин үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

«УНИТА» ГАЗЕТЫН ҺАЙНДЭР

РИМ. Оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха асуудалнуудта зорюулагдаһан «Унита» газетын һайндэр Италиин Равеннэ хотодо нээгдэбэ. Газетын ниитэ национальна фестивалиин урда тээхэнэ тэрэ үнгэргэгдэхэ байна. Фестиваль августын 28-да Миланда эхилхэ. «Унита» газетын областной, провинциальна болон городской һайндэрнүүд бүхы Итали соогуур болохо юм.

Баяр ёһололой оршон байдалда нээгдэхэдэнь, 25 мянган шахуу хүн хабаадаһан байгаа. Оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха асуудалые табиһаниинь дэмы бэшэ. Ушарынь гэхэдэ, томо ехэ промышленна предприятинууд, хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд эндэ олоороо байрладаг дээрэһээ амитадай болон ургамалай аймагуудта айхабтар ехэ гарза хохидол ушаруулдаг байна.

Равеннэдэ фотовыставкэ эмхидхэгдээ, номой яармаг үнгэргэгдөө.

САНДИНИС АССАМБЛЕЙН СЕССИ

МАНАГУА. Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын дээдэ зүбшэлэлгын зургаанай — Сандинис ассамблейн ээлжээтэ сесси эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Никарагуада эсэргүүгээр Холбоото Штадуудай үүдхэһэн гэмтэ муухай дайн байлдаан ороной экономикодо ехэ хохидол ушаруулна, үйлэдбэриин ба хангалтын асуудалнуудые түбэг бэрхэшээлдэ оруулна гэжэ СФНО-гой национальна хүтэлбэриин секретариадай Манагуада тараагдаһан мэдүүлгэ дотор заагдана. Хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдтэ тохёолдуулагдаһан экономическа, худалдаа наймаанай ба мүнгэн һангай кризис республикын экономикые бүри хүндэ хүшэр болгоно.

Һүүлэй табан жэлэй хугасаа соо Холбоото Штадуудай правительство Сандинис Арадай революциие һүнөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн политика бэелүүлжэ байнхай. Энэ үе соо американ захиргаан контрреволюционернүүдэй хүлһэнэй армиие барижа байхын тула 300 миллион шахуу доллар, Түбэй Америкын оронуудые Никарагуада эсэргүү ээрхэг түрнмхэй ябуулгын хэрэм болгохын тула 5 миллиардһаа дээшэ доллар гаргашалһан байха юм.

СОЁЛОЙ hОНИН

ФРАНЦИ ОШОХЫНГОО УРДА...

Зүүн зүгэй арадуудай хатарнуудые гүйсэдхэдэг «Лотос» гэжэ арадай ансамбль олондо мэдээжэ болонхой. Тус ансамблиин гэшүүд республикынгаа олон нютагуудаар ябажа, элдэб яhанай хүнүүдэй ажалые, ажабайдалые хатарнууд соогоо зураглан харуулжа байдаг юм. Тиихэдэ Чехословакида үнгэргэгдэhэн уласхоорондын фольклорой фестивальда хабаадажа, олон хатарнуудтай, тэрэ тоодо буряад найруулгануудтай олониитые танилсуулhаниинь hайшаалтай. Ансамблиин амжалтада тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Дандар Жапович Бадлуевай оруулhан хубита ехэ. hанаhанаа хүсэлдүүлдэг, бэрхэ хореограф Д. Ж. Бадлуев Зүүн зүгэй хатарнуудые найруулан табидаг, мүн өөрөөшье тон hайнаар хатардаг байна. Тиихэдэ Энэдхэг, Непал, Шри Ланка аяншалхаяа ошожо, тэндэхи хореографуудай туhаламжын, hорилгын ашаар олон хатарта тэрэ hураhан юм. Тэдэ хатарнуудаа ансамблиингаа гэшүүдтэ заажа үгөө. Зүүн зүгэй арадуудай гоё hайхан хатарнууд үнгын сэсэгүүд мэтэ олон ондоо, орёо хүдэлэсэтэй, онол маягтай, тиимэhээ харагшадай hонирхол үүсхэдэг байна гэжэ hаяхан үнгэрhэн тоосоото концерт гэршэлээ.

Оперо болон баледэй театрай байшан соо эмхидхэгдэhэн энэ концертдэ хүн зон олоороо суглараа. Франциин коммунистнуудай «Юманите» газетын hайндэртэ уригдаhан «Лотос» ансамблиин гэшүүд ниислэл хотынгоо харагшадай урда тоосожо, харюусалгатай гастрольдоо ехэ бэлэдхэл хээ гэжэ харуулба.

Нэн түрүүн Байгал далайн дэргэдэ ажаhуудаг буряад арадай ёохор наадануудые, хатарнуудые олоной үзэмжэдэ табиба. Илангаяа «Байгалай сэсэг», «Манай басагад» гэhэн хатарнуудые уян гоёор хатаржа, нюдэ hаргаама гоё хубсаhаараа hайшаагдажа, эндэ сугларагшадай халуун альга ташалганда тэдэнэр хүртэбэ. Хаяа хадхан хүршэ hуудаг Монгол hайхан орой хатарнууд концертын үедэ олоор харуулагдаа.

..,Нахис-хотос гэшхэдэлтэй эхэнэрнүүдэй гүйсэдхэhэн монгол хатар аха дүү арадай ажабайдалые домоглон харуулна. Миндаhан дээрэ бэшэгдэhэн хүгжэм хатаршадые дэмжээ. Илангаяа «Хонхонуудтай хатар» гэжэ монгол хатар олондо hайшаагдаа.

Непал, вьетнам арадуудай хатарнууд өөрын онсо илгаатай, шэнжэтэй. Хүгжэмынь зохид, хүдэлэсэ бүхэниинь уян тодо, олон дахин дабтагдана. Ансамблиин солист Дандар Бадлуевай гүйсэдхэhэн «Тугас шубуунай хатар» халуун альга ташалгаар, «гоёоо!» гэгдэн үдэшэгдөө...

Татьяна Вампиловатай хамта тэрэ башкир, коряк хатарнуудые гүйсэдхэжэ, олоной анхаралда дурадхаа. Олон хүнэй хабаадалгатай болгожо, коряк хатараа шэнэлhэн байна.

«Лотос» ансамблиин хатарнуудhаа гадна, уран hайханай бүлгэмэй гэшүүдэй аялга дуунууд концертын программые шэмэглээ. Дуушад Николай Албатаев, Гажитма Аюржанаева, Намгар Лхасаранова болон бусад гоё hайхан дуунуудые шагнагшадта бэлэглэбэ. Буряадаймнай бэлигтэй композиторнууд Чингис Павлов, Анатолий Андреев, Юрий Ирдынеев гэгшэдэй дуунуудые тэдэнэр дуулаhан байна.

Концертын hүүлдэ Монгол оронhоо айлшалан ерэhэн Б. Энхтайбанда хандажа, концерт тухай hанамжаяа хэлэхыень дурадхабабди.

— Элдэб арадуудай хатарнуудые хаража ехэтэ баясааб. Тэрэ тоодо «Лотос» ансамблиин гэшүүд олон монгол хатарнуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Концертдэ хабаадагшадта бултандань амжалта хүсэхэ байнаб,—гэжэ тэрэ мэдүүлээ hэн.

Б. ДАРИЕВА.

КИНОГОЙ ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАА

Августын 27-ной үдэр манай «Дружба» кинотеатрта урма баярай оршон байдалда үнгэрөө. Кинотеатрай хүдэлмэрилэгшэд харагшадай зүрхөө амаршалгануудые хүндэтэй дээрэ хүлеэн абаха зуураа бэе бэеэшье амаршалгын дулаан үгэнүүдээр андалдаhан байна.

Үдэшын 6 сагта «Дуратай искусствадаа зорюулнабди» гэhэн кино-үдэшэ эхилээ. Программынгаа ёhоор «Русь изначальная» гэhэн фильм харуулхаhаа урид зохёохы ямар коллективэй хайшан гэжэ тус кинолентые бүтээhэн тухай харагшадтаа мэдээсээбди. Удаань сентябрь hарынгаа репертуартай тэдэнээ танилсуулжа, шэнэ фильмүүдhээ хэhэгүүдые харуулаабди. «Ленфильм» киностудиин шэнэ бүтээлнүүд— «Прорыв», «Контракт века» гэhэн кинофильмнүүд харагшадыемнай hонирхуулха байна гэжэ анхараабди.

Юрэнхыдөө иимэрхүү кино-үдэшэнүүдые хотымнай бүхы шахуу кинотеатрнууд үнгэргэдэг заншалтай. Киногой үдэр «Октябрь», «Эрдэм», «Прогресс» кинотеатрнуудта тиимэ үдэшэнүүд үнгэргэгдэжэ, hонирхолтой кинолентэнүүд харуулагдаhан байна.

Сентябриин 7-hоо манда «Амар сайн, hургуули!» гэhэн тусхай долоон хоног үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Энэ болзор соо хүүгэдтэ зорюулагдаhан фильмүүд олоор харуулагдажа, бишыхан харагшадаймнай ёhотойл hайндэр болохо юм.

Л. АБРАМОВА,
хотын «Дружба» кинотеатрай методист.

АРГАТЫНХИД БАЯР ХҮРГЭНЭ

hаяхан Аргатын совхозой мэдэлдэ ородог Хүтэрхэйн полевой станда артистнар айлшалжа, олоной ехэ баяр болобо. Эндэ хүдэлжэ байhан таряашад, механизаторнуудhаа гадна хүршэ Томогтын станайхид концерт харахаяа ерэhэн байна. Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай артистнар М. Елбонов, Б. Будаев, радиогой диктор Л. Чимитов, Улаан-Үдын 43-дахи дунда hургуулиин багша, Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан уран hайханай бүхэсоюзна харалгын лауреат Б. Гармаев, совет дуу гүйсэдхэгшэдэй республиканска конкурсын дипломант С. Цыбикова гэгшэд Хүтэрхэй ерэжэ, уран хурса, удха түгэлдэр программаяа сугларагшадай hонорто дурадхаа.

Буряадай АССР-эй арадай артист Михаил Елбонов механизаторнуудта айлшадай зүгhөө амаршалгын үгэнүүдээр хандаhанайнгаа hүүлээр театр тухайгаа, зунайнгаа гастрольнууд, коллективэйнгээ зохёохы түсэбүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэhэн байна. Удаань тэрэ Д-Д. Мункуевай «Эхэ тухай домог» гэhэн рассказ уншаа, Ш-Н. Цыденжаповай «Инаг дуранай харгы» гэhэн хүгжэм, зугаата зүжэгhөө дуунуудые гүйсэдхөө. Театрай залуу артист Баяр Будаевтай тэдэнэр В. Пантаевай, Ч. Гуруевай бэшэhэн шэнэ дуунуудые гүйсэдхэжэ, сугларагшадые баггүй ехээр баясуулhан байха юм.

Республикынгаа мэдээжэ композиторнууд Б. Цырендашиев, А. Андреев гэгшэдэй дуунуудые Буянта Мункуев хангюурдаа. Тусгаар hайхан хоолойтой байhанаа энэ нүхэрнай харуулба. Сагhаа урид наhа бараhан бэлигтэй залуу поэт Намжил Нимбуевай бэшэhэн дуран тухай шүлэгүүдые, Ч.-Р. Намжиловай «Монголой дэбтэрhээ» хэhэгүүдые Лазарь Чимитов уран хурсаар уншаа. Сэсэгма Цыбиковагай дуунууд мүн лэ халуунаар угтагдаа.

Концертын түгэсхэлдэ Аргатын совхозой директор Г. В. Харнохоев үгэ хэлэжэ, таряа хуряалгын үедэ нютагаархинаа иигэжэ урмашуулhандань артистнарта халуун баяр хүргэбэ. Бэлиг түгэлдэр эдэ хүбүүд, басагаднай булта манай нютагай зон гэжэ тэмдэглэлтэй. Түрэл Аргатадаа зунай hүүлшын үдэрнүүдтэ амархаяа ерэhэн аад, бидэндээ иимэ бэлэг бараад ошобо ха юм.

Б. БАЛЬЖИРОВ.
Аргатын совхозой парткомой секретарь.

hУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛЫЕ УГТУУЛАН

Анхарал хандуулаял!

hурагшадай дунда харгын-транспортна гэнэ усал үсөөрүүлхэ хэрэгтэ hургуулинууд, классуудые хүтэлбэрилэгшэд, багшанар ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тиимэhээ hурагша бүхэн юундэ харгын дүрим hайнаар мэдэхэ, ойлгохо хэрэгтэйб гэжэ гүлмэр ухаандаа бүхөөр ойлгожо абаха ёhотой болоно ха юм.

РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерство нэгэдэхи классhаа эхилээд, харгын дүрим шудалха талаар арбан часай программатай хэшээлнүүдые hургуули бүхэндэ үнгэргэхэ шиидхэбэри дэмы абаагүй гээшэ.

Дүршэл бэятэй багшанар өөрынгөө заажа байhан предмедээр хэшээл үнгэргэхэдөө, харгын дүрим тухай мэдэсэ зүбөөр хэрэглэхые оролдодог. Жэшээнь, ород хэлэнэй, литературын, математикын багшанар hурагшадтаа энэ темэдэ зорюулhан сочинени, диктант бэшүүлдэг, ямар машинын хэды шэнээн түргэнөөр ябадаг тухай тоо бодолгын хэшээлдэ таатай зохид жэшээнүүдые хэрэглэдэг гээшэ.

Мүн hургуули, саад, яслинуудта автотранспортын түхеэрэлгэнүүдые, харгы дээрэхи оршон байдал зохидоор харуулhан талмайнууд бэлдэгдэхэ ёhотой. Ямар талмай, хаана түхеэрээ hаа, hайн бэ гэhэн зүбшэл заабари ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд үгэхэ, харин шефүүд болон дүтэ байрлаhан авто-ажахын элдэб хитэд барилга хэхэдэтнай туhаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Хүндэтэ багшанар, ахалагша пионервожатанууд болон харгын дүрим сахиха талаар hургуулиин инспекторнүүд hургуулиингаа дэргэдэ эдир инспекторнүүдэй харгы дээрэ дүрим, журам сахиха дежурство эмхидхэжэ байха нангин уялгаяа бү мартыт. Тиихэдэ hургуули бүхэндэ эдир инспекторнүүдэй отряд сентябриин 15 болотор бии болгогдохо зэргэтэй. Мүн «Харгын дүрим сахи, мэдэ!» гэhэн харалга-конкурс үнгэргэхын тула тусхай түсэб табиха, тэрэниие эмхидхэхэ болоно гээшэбди. Мүн hургуули соогоо эдир инспекторэй булан, «ГАИ-гай долоон хоног» эмхидхэхэ, hурагшадтай харгын дүрим сахилгада зорюулагдаhан хөөрэлдөө, хэшээлнүүдые үнгэргэхэ бологдоно, 1—2-дохи классуудай hурагшадтай зурагуудай конкурс, 3-дахи класста «Би үйлсөөр ябанаб» гэhэн сочинени бэшүүлхэ, 4—5-дахи классайхидтай пионернүүдэй линейкэ, 6—8 классуудайхидта харуулан ойлгуулха плакат, лозунгнуудые бэшүүлжэ, харгы дээрэ шалгалта хүүлэжэ hургаха нангин уялгатайбди.

Жолоошод. Үхибүүд гээшэ тон онсо ябагашуул болоно. Эдэнэр лэ наадан дундаа тархингаа хазайhан тээшэ харгы хүндэлэн гүйлдэжэ гарахаяа hэдэдэг, гарадагшье. Эндэл, та жолоошод, үхибүүдэй наададаг газараар, hургуулинуудай захаар үнгэрхэдөө болгоомжотой, hэримэжэтэй, нарин нягта байхаяа бү мартагты! Зарим жолоошод «Анхарагты, үхибүүд!» гэhэн тэмдэгые тоодоггүй, түргөөр ябаhан машинаяа аалидуулдаггүй. Тиимэhээ машина жолоодожо ябахадаа, харгын тэмдэгүүдтэ анхаралаа ехээр хандуулха уялгаяа бү мартыт. Хэргыдэтнай hургуули, саад, яслинууд, ниитын транспортнуудай зогсодог газар, кинотеатр, ябаган зоной үнгэрдэг зүргэ гэхэ мэтэ газарнууд дайралдана ха юм.

Хүндэтэ түрэлхид. hурагша hургуулидаа ошоходоо, гэртээ срэхэдээ, автомобилиин ябадаг харгы хүндэлэн гарана, харгын захада элдэб наада эмхидхэнэ гээшэ. Үхибүүнтнай харгын дүрим hайн мэдэхэ гү? Гэбэшье үхибүүнэй өөрөө үйлсөөр зүбөөр ябажа hурахые хүлеэлтэгүй. Эдэ бүгэдые түрэлхид тэдэнэртэ ойлгуулха ёhотой.

Та, үхибүүнтэйгээ газаагуур сэнгэжэ ябахадаа, «ехэ», «бага» боложо хубаараад, наада эмхидхэжэ, тэдэнэйнгээ харгын дүрим хэр зэргэ мэдэдэг тухай шалгажа үзэдэг болыт. Эндэ өөрөө «бага» болоод, тэрэнээ «ехэ» болгожо, харгы яагаад хүндэлэн гарадаг тухай hуража абаха, мэдэхэгүй hаань, ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэй ха юм. Иимэ туршалга, наадануудые хэдэн удаа үргэлжэлүүлбэлтнай бүришье ойлгосотой боложо үгэхэнь лабтай.

Т. ГУЛГЕНОВА,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

ЭРХИМ ТУhАЛАГШАД

Республикын hургуули, пионернүүдэй ордон болон хүүгэдэй клубуудай дэргэдэ эдир инспекторнүүдэй отрядууд эмхидхэгдэдэг болонхой. Эдэнэр лэ республикын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдэй ёhотой туhалагшадынь боложо, hургуули, клубуудайнгаа хажуудахи харгы дээрэ дежурлажа, үетэн нүхэдөө харгын дүрим сахюулжа hургадаг юм. Мүнөө манай республика соо эдир инспекторнүүдэй тиимэ 32 отряд тоологдоно. Энэмнай олон гү? Үгы даа. Үсөөн.

hургуулиин дэргэдэ бии болгогдоhон эдэнэр эхин классуудай hурагшадай дунда харгын дүрим яагаад сахихаб гэhэн асуудалаар ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулалсажа байдаг болонхой.

Эдир инспекторнүүдэй хүсөөр hургуулинуудта харгын дүрим сахилгада зорюулагдаhан булангууд эмхидхэгдэдэг, тусхай үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэг, викторинэ, мүрысөөнүүд таhалдадаггүй. Тиимэhээ эдир инспекторнүүдэй слёт үнгэргэжэ, эрхим отряд, hургуулинууд тодоруулагдадаг болонхой. Байгша ондо үнгэргэгдэhэн слёдой дүнгөөр Кабанскын, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй районуудай hургуулинуудай эдир инспекторнууд шалгаржа, шагналнуудта хүртөө hэн. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, Ойморой дунда hургуулиин команда түрүү hуурида гаража, ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын кубог а хүртэhэн юм. Удаадахи хоёр hуури эзэлhэн Хэрэнэй, Суулгын дунда hургуулинуудай командануud Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын грамота, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө бэлэй. Слёт дээрэ түрүүшын гурбан hуури эзэлhэн эдир инспекторнүүдэй командануудые дурсагдагша hургуулинуудай багшанар Н. В. Меркулова, Д. Д. Дугаров, И. Д. Имегенова гэгшэд hурган хүмүүжүүлнэ. Мүн Хэжэнгын, Зэдын, Прибайкалиин, Баргажанай, Иаалгын, Октябрьска районуудай hургуулинуудта эдир инспекторнүүдэй отрядай хүдэлмэри hайнаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ мэдээжэ болонхой.

— Бидэнэрэй хотын үйлсэ гудамжануудта жолоошод болон ябагашуулай дунда харгын дүрим сахиха талаар шалгалта үнгэргэхэдэмнай hургуулинуудта бии болгогдоhон эдир инспекторнүүдэй отрядууд горитой туhаламжа үзүүлдэг. Эндэ Октябрьска районой Пионернүүдэй ордоной хүдэлмэрилэгшэд эдир инспекторнүүдэй хүдэлмэри хүтэлбэрилжэ, эмхидхэжэ байдагаараа онсо шалгарна. Саашадаашье республикын hургуулинуудта эдир инспекторнууд бүри олон болоожо, харгы дээрэ гэнэ аюул үсөөрүүлхэ хэрэгтэ эдэнэр өөhэдынгөө туhаламжа үзүүлжэ байха бээз гэжэ hанагдана, найдагдана, хүлеэгдэнэ.

Т. БАДМАИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ хотын «50 лет Октября» проспектын бэлшэр дээрэ эдир инспектор албаяа дүүргэнэ.
Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ХҮДӨӨГЭЙ УРАН hАЙХАНАЙ КОЛЛЕКТИВҮҮДТЭ ТУhАЛАМ...

Норпол ОЧИРОВ

СУГЛААШАД

(АЯГ АЖАГЛАhАН ШОГ)

Зургаа-долоон хүн залхууранги бүдүүрхүү шарай үзүүлэн, суглаа хэхэ хэбэртэй hууна. Зариман гуталайнгаа хоншоор шэртэнхэй, нүгөө зариман малгайгаа нюдэн дээрэ дараад, унтааша болоно.

СУГЛАА ХҮТЭЛЭГШЭ. (номгон даруу янзын хүн). Зай, унтааша болонгүй, иигээд эхилээ! (Карандашаар графин тоншоно) Мүнөөдэр...

ТҮРГЭН ДАША. (хажуудахи нүхэртөө) Энэмнай баhал хадааhа тоолохонь гү?

СУГЛАА ХҮТЭЛЭГШЭ. Даша, тэндэ юун гүбэр шэбэр гэнэбши? Зоной дуулахаар дуугара.

ТҮРГЭН ДАША. (hуурихаа бодон). Таниие баhал хадааhа тоолохонь гэжэ зүрхэ алдаhанаа хэлэнэб.

СУГЛАА ХҮТЭЛЭГШЭ. Юун хадааhа тоолоон тухайгаа хэлэнэ гээшэбши? Эндэшни суглаан боложо байнал, зоной ойлгохоор, тодоор хэлэдэг болоё!

ТҮРГЭН ДАША. Манай урдын түрүүлэгшэ үгэ хэлэхэдээл «Мүнөөдэр хадааhан болбол... Бидэ хадааhан болбол...» «гээд лэ хадааhа тооложо эхилдэг юм hэн. Тэрээнhээ дааритай болошоhон аад, танай «мүнөөдэр» — гээд эхилхэдэ баhал хадааhа тоолохонь гэжэ hанааб.

СУГЛАА ХҮТЭЛЭГШЭ. Тэрэшни хадааhа тоолоо бэшэ, «хадаа hэн болбол» гээ гээшэ. Ши, Даша, нүхэр, энеэдэ наада гаргахын тэдыдэ хүнэй үгэ таhалхаяа боли... (Даша мүрөө хабшаад hууна). Зай, мүнөөдэр бидэ манай нэгэ нүхэр тухай гомдол жаалаб хаража үзэхэ ёhотойбди. Тэрэ гомдол районой этигэмжэтэйhээ ороо. Районой түлөөлэгшэдые баhажа доромжолжо болохогүй бшуу даа, нүхэд. Тэдэмнай засаг тушаал барижа байhан зон гээшэ...

ТҮРГЭН ДАША. Зай, удаан холоhоо зобоонгүй, ушарыень түргэхэн хэлээд орхиёл даа, орой болоо, зоншье эсэнхэй...

СУГЛАА ХҮТЭЛЭГШЭ. Ши, Даша, ехээр байжа бү яда, эндэшни серьёзно юумэн болоод байна...

ТҮРГЭН ДАША. Буряадаараа шанга юумэн болоо гыт...

СУГЛАА ХҮТЭЛЭГШЭ. Ши, Даша, өөрөө ходо буряадаар дуугардаг юм шэнги, хүндэ оодэрхэхөө боли. Шам тухай баhал сигнал бии.

ТҮРГЭН ДАША. (сухалтайгаар). Тэрээндэтнай одоол... начихал!

НАhАТАЙ КОЛХОЗНИК. Энэ иихэдээ юун гэнэ гээшэбши? Бидэшни ород хэлэндэ муу аад, ойлгоногүйлди. Хоёр хэлэ худхангүй, хүнэй ойлгохоор буряадаараа хэлыш!

ТҮРГЭН ДАША. Дээгүүр тушаалтай районой ноёдой хоёр хэлээр хэлэжэ байхада би юундэ тэрээнhээ дутаха болоо хүнбиб? Эээлhэн тушаалгүйдоо гү? Буряадаар хэлэхэдэ, ехээр тэдэндэ дураа гутаа hаа, Далашын Шираб-Сэнгэ шэнги тэмээнэй тархиин үндэрhөө заха руунь нёлбожорхихоб гэнэб.

НАhАТАЙ КОЛХОЗНИК. Угайдхадаа энэ суглаан дээрээ хулиганство гаргахаяа болихол байгаабди.

ТҮРГЭН ДАША. Угайдхадаа тамнай, гэнтэ яагаад ород, буряадые холидог болошобот?

НАhАТАЙ КОЛХОЗНИК. Яажа холёо хүнбиб?

ТҮРГЭН ДАША. Хулиганство гээшэмнай буряад үгэ гээшэ гү?

(Энеэдэн).

ДАЛАЙ. (энеэжэ). Мүнөөнэйш зон ёhо руугаа гэлсэе. Эгээ тэрэ Доди үбгэнэйл хааhаа ород хэлэ hураhые гайхадаг хүм. Энэ Жэбхээhэн нютагhаа сааша гараагүй хүн ха юм тэрэмнай. Ерэхэдэш: «порходите, садитис, энэхэн бага ашамнай хулиганства гэдэгынь лэ болоо даа» гэжэ hууха.

ДАША. Иигээд лэ булта Шаруухиин Балта Шаргайн Балдан хоёр шэнги бэе бэеэ ородоор оогололсожо байдаг болохомнай ха даа. Балданиинь углоогүүр Балтынгаа газаа ерэжэ, сонхынь тоншоод: «Балтушхаа, ты спаешь?» гэжэ hурадаг, тиихэдэнь Балданиинь урдаhаань: «Спаю»,— гэжэ нойрмогоор эбhээлдэг гэлсэгшэ.

(Энеэдэн).

СУГЛАА ХҮТЭЛЭГШЭ (графин тоншон). Зай, тэрэ Балта Балдан хоёроо орхи, ород хэлэндэ hуража ядажа, ороолдожол байна гээшэ. Иигээд энэ суглаагаа наадан зугаа болгохоёо болиё!

УХАНААША. Хамаг юумэн Түргэн Дашаhаа гарана!

ТҮРГЭН ДАША. (бушаганан). Өөрөө хэн гээшэбши! Удаан Уханааша гү? (Уханаашые хургаараа заан бодоод) Энэ намда хэльбитаа хэжэ байна.

АБЯАН. Худалаар хардана гыш!

ТҮРГЭН ДАША. Тон худалаар хардажа, хэльбитаа хэнэ. Удааншье hаа, үнжыжа, хүниие хардаха болоходоо хүсэд юумэл энэшни!

(Энеэдэн).

НАhАТАЙ КОЛХОЗНИК. (энеэдэнэй замхахые хүлеэгээд). Энэ бэе бэедээ нэрэ үгэдэг ябадалаа юрэдөө болихол байгаабди.

ТҮРГЭН ДАША. Би юрэдөө хүндэ нэрэ үгөөгүйб. Энэ Уханаашал намда нэрэ үгэжэ байжа элдэблэнэ.

УХАНААША. Энэшни минии бэшэ, нютаг зоной үгэhэн нэрэ. Өөрынгөөл түргэн түдэгэнүүртэ иимэ нэрэтэй болоош. Жолоогоо татад гэхэ байгааш.

ДАЛАЙ. Түргэн Даша, Удаан Уханааша гээшэмнай хорогүй нэрэнүүд ха юм даа. Би hаа гомдохогүй hэм. Үндэр Сэнгэ, тарүү шүдэтэй Сэдэб хоёрто одоол гомдолтой нэрэнүүдые үгөө даа. Бил hаа хүниие доромжолhон ябадал гэжэ дээшэнь гомдол бариха hэм.

АБЯАН. Ямар нэрэнүүдые үгөө юм?

ДАЛАЙ. Нэгыень Гүлэшитель, нүгөөдыень Орзлоодхо гэжэ нээрлээ.

(Энеэдэн).

Урдань нютагай нэрэ гэжэ хүндэ заал hаа байдаг байгаа. Хуса Намсараевай бэшэhэн «Үбгэн гэлэнэй үгые» абаад үзыт. Тэрэ Баян Дарын хүбүүн Бадма гэдэг гэлэн Түгэд оронhоо бусажа ябахадаа замдаа Данхар Галдан, Далюу Рабдан, Соохор Содбо, Сухалтай Хайдаб мэтын нютагайнгаа зоноор дайралдана. Өөрөөшье Хуса Намсараев нютагтаа Шүбхөө Хуса гүүлэдэг байгаа.

ТҮРГЭН ДАША. Тиимэ нэрэдэ дуратай, гомдодоггүй юм hааш, шамда Далюу Далай гэжэ нэрэ үгэе.

АБЯАН. Нэгэн дуугаар абтана.

Энеэдэн. Суглаа хүтэлэгшэ бодоод, графинаа тоншоно. Далай дуугаржа шадахаа болишоод, Дашые үзүүртэй нюдөөр шэрбэн, хургаа ёдогонуулжа байна.

ТҮРГЭН ДАША. (Далайе хэрэгсээнгүй) Энэ Уханаашын яагаад удаан нэрэтэй болоhон асуудал элирүүлхэм гү?

УХАНААША. Хөөрыш даа, эгээ яагаад болообиб?

ТҮРГЭН ДАША. Өөрөө гүйгаабшибы даа, зон хараат, дуулаат. hүүлдэ гэнтэ гомдоп хэлэжэ байхадаа болохо энэ бузаршни.

УХАНААША. Заа, заа, шалтаг билтаг бэдэрэнгүй хөөроод орхи, хэнэй нэрэ гаргаhые мэдэе...

ТҮРГЭН ДАША. Хараа гүт, өөрөө гүйжа байхыень?

УХАНААША. Заа, дахяад лэ нэгэ хэлэhэнээ бү дабтыш даа.

ТҮРГЭН ДАША. Өөрөөл хөөрэ гээбшииш даа...

УХАНААША (урмаа таhарангяар үбдэгөө альгадан) Нэгэ юумэ бултайлгаад лэ саашань хэжэ байдаг hабхуу хүгшэн шэнгеэр бү аашалал даа.

НАhАТАЙ КОЛХОЗНИК. hабхуу хүгшэнтнай юумэтэйгөө харуулна ха юм. Намда би, танда үгы гэнэ гээшэ. Тиигээд лэ hайрхуу hабхуу гэжэ нэрэтэй болоо юм.

☆ Хүнгэн атлетикээр Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эдэ үдэрнүүдтэ Баруун Германиин Штутгарт хотодо үнгэргэгдэжэ байна. Европо түбиин элдэб оронуудай тренернүүдэй ажал ябуулгатай танилсажа, дүршэл шадабариень халан абаха зорилготойгоор манай ороной бүлэг тренернүүд тиишэ ошонхой.

ТОБШОХОНООР...

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй ахалагша тренер —РСФСР-эй габьяата тренер Б. В. Мироманов тэдэнэй тоодо орон о.

☆ hур харбалгаар «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн сентябриин эхеэр Улаан-Үдын транспортын «Локомотив» бүлгэмэй стадион дээрэ болохо юм. Энэ мүрысөөндэ хабаадаха зорилготойгоор «Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска сове...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Ажалые хамгаалга hайжаруулха»—түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө»—материалнуудай суглуулбари. «Талын онгосонууд тамарна»—Н. Дегтяревой репортаж. «Заншалта онол аргаараа»—Ан. Климовэй статья. «Черемшанкын шэнэ ажабайдал»—П. Лазаревай тэмдэглэл.

Хоёрдохи хуудаhанда. Арадай хиналтын хуудаhан. «Хиналтын ашаг үрын түлөө»—А. Серебряковой статья. «Нэгэ арга боломжо»— С. Убеевэй статья. «Габьяата нэрэ хүндэ» —А. Кочетовагай статья. Районуудhаа мэдээсэнэ.

Гурбадахи хуудаhанда. «Ургаса хуряалгын ажалай түлбэри»—В. Юмсуновай статья. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаhаа эльгээhэн мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Комсомольская правда» 1987 ондо»—ТАСС-ай материал. «Байгалай үмэнэ түрэл хизаар нютагнай»—материалнуудай суглуулбари. Мэдээсэлэй таhаг.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—«Повстанческая история» — 8 серитэй уран hайханай фильм. «Игра с огнем»—1-дэхи сери. 11.00 — «Ородой миниатюра». 11.20—«Эб найрамдал ба залуушуул». 11.50—Шэнэ hонин (11.55 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — «Слово о Михаиле Шолохове» — баримтата фильм. 16.20—«Ород хэлэн». 16.50—«Загадочное похищение» —уран hайханай фильм. (Венгри). **Улаан-Үдэ.** 18.10—Мультфильм. 18.20—«hуралсалай шэнэ жэлээр». Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр П. Ф. Бардаханов үгэ хэлэхэ. 18.40 — Шэнэ hонин (буряадаар). 18.55—«Хүн ба хуули». Ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэлдэ зорюулагдаhан дамжуулга. **Москва.** 19.35—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 19.55 — Хүнгэн атлетикээр Европын чемпионат. **Улаан-Үдэ.** 20.20—«Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.50—«Повстанческая история»—8 серитэй уран hайханай фильм. (ЧССР). «Поворот». 2-дохи сери. 22.00—Время. 22.35 — «Сопот-86». Эстрадна дуунай уласхоорондын фестиваль. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00—Хүнгэн атлетикээр Европын чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Баримтата фильм. 9.40—«...16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда. 10.25 «Эжын hургуули». 10.55—«Городские косари»—уран hайханай фильм. 12.00—Хүүгэдэй хатарай коллективүүдэй концерт. 12.35—«Звуки города» —7 серитэй уран hайханай фильм. 7-дохи сери. (Ирланди). 13.20—Мультфильм. 13.30 —Англи хэлэн. 14.00—Эрхүүгэй телестудиин программа. 14.35 — «Сбереги башню» — уран hайханай фильм. 15.45—«Манай гэр»—тележурнал. 16.15 —Н. Тихонов ... гы замууд». ... нин. **Москва.** ... фильм. 19.05— ... саан». **Улаан-Үдэ** ... таал» ансамбль ... (буряадаар). ... **Москва.** 20.20— ... дэй почто». **Улаан-Үдэ** ... Мультфильм. ... «Амгалан ной... шуул!». 21.15— ... маг». 22.00— ... «Выстрел в спи... ханай фильм.

Редакторай ...
Ц. Б. ЦЫРЕН...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63 информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35 Н-03616. Заказ № 199. Индекс 04609